

การศึกษาแนวทางและกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในเขตชนบทพื้นที่ราบ ระยะที่ 2
: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านทุ่งหลวง ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

โดย
ศรีสมร ใจผูก
สุวารีย์ ภูริโรจน์
และคณะ

มิถุนายน 2548

โครงการ การศึกษาแนวทางและกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตชนบทพื้นที่ราบ ระยะที่ 2

: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านทุ่งหลวง ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ที่ปรึกษา

อาจารย์สมาน สมเพชร อาจารย์ใหญ่บ้านทุ่งหลวง

ผู้ประสานงาน

นางสาวสุวารี ภูริโรจน์ อาจารย์ 3 ระดับ 8 โรงเรียนร่องเปือวิทยา ต.ห้วยสัก จ.เชียงราย

ทีมวิจัย

1. นางศรีสมร ใจผูก	โรงเรียนบ้านทุ่งหลวง ต.แม่ยาว	หัวหน้าทีม
2. นางพิศมัย พลาศรี	โรงเรียนบ้านทุ่งหลวง ต.แม่ยาว	ทีมวิจัย
3. นายพงษ์พันธ์ ต๊ะเถา	ส.อบต.แม่ยาว	ทีมวิจัย

ทีมร่วมวิจัย

1. นายบุญส่ง ชื้อตรง	โรงเรียนบ้านทุ่งหลวง ต.แม่ยาว
2. นางอรุณศรี คำปู้	โรงเรียนบ้านทุ่งหลวง ต.แม่ยาว
3. นางสาวลักขณ์ ใจสุข	โรงเรียนบ้านทุ่งหลวง ต.แม่ยาว
4. นางกรองทอง แกลงนิตย์	โรงเรียนบ้านทุ่งหลวง ต.แม่ยาว
5. นางสาวกร รินพล	ประธานแม่บ้านหมู่บ้านทุ่งหลวง
6. นางอำนวย ภูโย	ประธานแม่บ้านตำบลแม่ยาว

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.ภาค)

บอกเล่าเพื่อความเข้าใจร่วมกัน

งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่คนในชุมชนได้มาร่วมคิดทบทวนสถานการณ์ ตั้งคำถาม วางแผน หาข้อมูล ทดลองทำ วิเคราะห์ สรุปผลการทำงานและหาคำตอบเพื่อปรับปรุงงานต่อไป" กล่าวคือ งานวิจัยเพื่อ ท้องถิ่นเป็นเครื่องมือหนึ่งที่เน้นการให้ "คน" ในชุมชนเข้ามาร่วมในกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การเริ่มคิด การตั้งคำถาม การวางแผน และค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบ เป็นรูปธรรม โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติการจริง (Action Research) อันทำให้ชุมชนได้เรียนรู้ สร้างผลงาน มีความเข้มแข็งในการแก้ปัญหาของตนเอง และสามารถใช้กระบวนการนี้ในการแก้ไขปัญหาอื่นๆ ในท้องถิ่น โดยมีกระบวนการศึกษาเรียนรู้อย่างเป็นเหตุเป็นผล ดังนั้นจุดเน้นของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จึงอยู่ที่ "กระบวนการ" มากกว่า "ผลลัพธ์" เพื่อให้ชาวบ้านได้ประโยชน์จากงานวิจัยโดยตรง และให้งานวิจัยมีส่วนในการแก้ปัญหาของชาวบ้าน รวมทั้งเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นจริงในชุมชน ซึ่งจะต้องอาศัย "เวที" (การประชุม เสวนา พุดคุยถกเถียง) เป็นวิธีการเพื่อให้คนในชุมชน ทั้งชาวบ้าน ครู นักพัฒนา สมาชิกอบต. กรรมการสหกรณ์ ข้าราชการ หรือกลุ่มคนอื่นๆ เข้ามาร่วมหา ร่วมใช้ "ปัญญา" ในกระบวนการวิจัย

"กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น" หมายถึง การทำงานอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อตอบ "คำถาม" หรือ "ความสงสัย" บางอย่าง ดังนั้นสิ่งสำคัญคือประเด็น "คำถาม" ต้องคมชัด โดยมีการแยกแยะประเด็นว่า ข้อสงสัยอยู่ตรงไหน มีการหา "ข้อมูล" ก่อนทำ มีการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล มีการ "วางแผน" การทำงานบนฐานข้อมูลที่มีอยู่ และในระหว่างลงมือทำมีการ "บันทึก" มีการ "ทบทวน" ความก้าวหน้า "วิเคราะห์" ความสำเร็จและอุปสรรคอย่างสม่ำเสมอ เพื่อ "ถอด" กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นออกมาให้ชัดเจน ในที่สุดก็จะสามารถ "สรุปบทเรียน" ตอบคำถามที่ตั้งไว้ แล้วอาจจะทำใหม่ให้ดีขึ้น ตลอดจนสามารถนำไปใช้เป็นบทเรียนสำหรับเรื่องอื่นๆ หรือพื้นที่อื่นๆ ต่อไป ซึ่งทั้งหมดนี้กระทำโดย "ผู้ที่เกี่ยวข้อง" ซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นนั่นเอง ดังนั้นกระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจึงเป็นงานวิจัยอีกแบบหนึ่งที่ไม่ยึดติดกับระเบียบแบบแผนทางวิชาการมากนัก แต่เป็นการสร้างความรู้ในตัวคนท้องถิ่น โดยคนท้องถิ่น เพื่อคนท้องถิ่น โดยมุ่งแก้ไขปัญหาด้วยการทดลองทำจริง และมีการบันทึกและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ การวิจัยแบบนี้จึงไม่ใช่เครื่องมือทางวิชาการ ไม่ใช่ของศักดิ์สิทธิ์ที่ผูกขาดอยู่กับ ครูบาอาจารย์ แต่เป็นเครื่องมือธรรมดาที่ชาวบ้านก็ใช้เป็น เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

สกว.สำนักงานภาค ได้ใช้วิธีการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นตามแนวคิดและหลักการดังกล่าวมาแล้วในระยะเวลาหนึ่ง พบว่า ชาวบ้านหรือทีมวิจัยส่วนใหญ่สามารถสะท้อนการดำเนินงานด้วยการบอกเล่าได้เป็นอย่างดี ในขณะที่เดียวกันก็พบว่า การเขียนรายงาน เป็นปัญหาที่สร้างความหนักใจให้แก่นักวิจัยเป็นอย่างมาก ดังนั้นด้วยความตระหนักถึงสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว

สกว.สำนักงานภาค จึงได้ปรับรูปแบบการเขียนรายงานวิจัย ให้มีความ ชัดหยุ่น และมีความง่ายต่อการนำเสนองานออกมาในรูปแบบที่นักวิจัยถนัด โดยไม่ยึดติดในเรื่องของภาษาและ รูปแบบที่เป็นวิชาการมากเกินไป ซึ่งเป้าหมายสำคัญของรายงานวิจัยยังคงมุ่งเน้นการนำเสนอให้เห็นภาพของกระบวนการวิจัยมากกว่า ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัย โดยกลไกสำคัญที่จะช่วยให้นักวิจัยให้มีความสามารถเขียนรายงานที่นำเสนอกระบวนการวิจัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น คือ ศูนย์ประสานงานวิจัย (Node) ในพื้นที่ ซึ่งทำหน้าที่เป็น พี่เลี้ยงโครงการวิจัยมาตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบการทำงานวิจัย ดังนั้น Node จะรับรู้พัฒนาการของโครงการวิจัยมาโดยตลอด บทบาทการวิเคราะห์เนื้อหาหรือกิจกรรมของโครงการจึงเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง Node และ นักวิจัย ซึ่งความร่วมมือดังกล่าว ได้นำมาซึ่งการถอดบทเรียนโครงการวิจัย ผู้การเขียนมาเป็นรายงานวิจัยที่มีคุณค่าในที่สุด

อย่างไรก็ตาม รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น อาจไม่สมบูรณ์แบบดังเช่นรายงานวิจัยเชิงวิชาการ โดยทั่วไป หากแต่ได้คำตอบและเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการวิจัย ซึ่งท่านสามารถเข้าไปค้นหา ศึกษาและเรียนรู้เพิ่มเติมได้จากพื้นที่

สกว.สำนักงานภาค

บทคัดย่อ

การศึกษาแนวทางและกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในเขตชนบทพื้นที่ราบ ระยะที่ 2 : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านทุ่งหลวง ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์ เพื่อตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่ราบ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ในระยะที่ 1 ของการวิจัย รวมทั้งทบทวนปรับปรุงแก้ไของค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสม และเพื่อเผยแพร่การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสถานศึกษา โดยได้ทดลองจัดการเรียนการสอนในช่วงชั้นที่ 1 คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 และในช่วงชั้นที่ 2 คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547

ผลการวิจัยพบว่า

หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่ราบ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ระยะที่ 1 สามารถนำไปปฏิบัติได้เพียงร้อยละ 70 เท่านั้น ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ร้อยละ 30 ในส่วนที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ก็ยังคงต้องมีการปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติมเป็นบางส่วน เช่น วิสัยทัศน์ พันธกิจ หน่วยสาระการเรียนรู้ตามความต้องการของท้องถิ่น และเวลาเรียน เป็นต้น ซึ่งสามารถสรุปผลการติดตาม ดังนี้

ในด้านกระบวนการเรียนการสอนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สามารถจัดได้ 2 รูปแบบ คือ การจัดการเรียนการสอนโดยครูในโรงเรียนเป็นผู้กำหนดกระบวนการเรียนรู้ทั้งหมด แต่ใช้แหล่งเรียนรู้ และวัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่น และการจัดการเรียนการสอนโดยผู้รู้ในท้องถิ่นร่วมกับครูในโรงเรียน โดยครูและผู้รู้ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการเรียนการสอนร่วมกัน แล้วจึงนำจุดเด่นของแต่ละฝ่ายมาใช้ให้เป็นประโยชน์ เช่น ครูในโรงเรียนสอนด้านเนื้อหาหรือด้านทฤษฎี ผู้รู้สอนทางด้านการลงมือปฏิบัติ เป็นต้น

นักเรียนเกิดผลที่ชัดเจนว่า มีกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบใฝ่เรียนรู้ ใฝ่รู้ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และมีความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี เกิดการรับยอมรับซึ่งกันและกัน เกิดความตระหนักว่าการเรียนรู้นั้นสามารถเกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

สำหรับในส่วนที่ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้นั้นเกิดจากตัวหลักสูตรสถานศึกษาในระยะที่ 1 ที่กำหนดนั้นไว้กว้างเกินไป แม้ว่าการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจะมาจากความต้องการของชุมชนก็ตาม แต่ในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปปฏิบัตินั้นองค์ประกอบในการจัดทำหลักสูตรของแต่ละสถานศึกษามีความแตกต่างกัน เช่น แหล่งเรียนรู้ องค์ความรู้ในชุมชน ศักยภาพ

ของครูผู้สอน และวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น ดังนั้น เพื่อให้สามารถนำหลักสูตรสถานศึกษาไปปฏิบัติได้ทั้งหมดจึงต้องคำนึง

1. หลักสูตรสถานศึกษาต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ต้องคำนึงถึงศักยภาพของครูผู้สอน นักเรียน และส่วนอื่น ๆ ที่จะมาสนับสนุนการจัดการศึกษา

2. ให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ครู ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูป

3. สถานศึกษาต้องระดมทรัพยากร แหล่งเงินทุนต่าง ๆ จากแหล่งทุน เช่น จากโรงเรียนที่ได้รับการจัดสรร กองทุนเสริมในชุมชน และจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

4. ปรับระบบการใช้จ่ายงบประมาณให้มีความสะดวก รวดเร็ว และมีประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาให้มากที่สุด โดยสถานศึกษา และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นร่วมมือกัน เช่น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีโครงการเผยแพร่ความรู้/ฝึกประสบการณ์ด้านอาชีพให้กับชุมชน และในขณะเดียวกันให้ทางสถานศึกษาจัดทำโครงการขึ้นรองรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมีส่วนร่วมของชุมชนขึ้น เป็นต้น

สำหรับแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละแห่งจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบเหล่านี้ เหตุผลที่ไม่สามารถนำเอาหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ได้ทั้งหมดประเด็นหลักจึงเกิดจาก

1. หลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดไว้กว้างเกินไป ไม่ได้ยึดหลักความจริง และศักยภาพของสถานศึกษา/ชุมชน

2. ครูในโรงเรียนไม่ปรับเปลี่ยนทัศนคติ ไม่เปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอน

3. ผู้ปกครองนักเรียน/ผู้นำชุมชนไม่มีความรู้ ความเข้าใจการปฏิรูปการศึกษา

4. ผู้รู้ในท้องถิ่นต้องไปประกอบอาชีพ หรือเนื่องจากสุขภาพไม่เอื้อต่อการเดินทางมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

5. ผู้รู้ในท้องถิ่นไม่มีเวลาที่จะจัดการเรียนการสอนนอกโรงเรียน และนอกเวลาเรียนได้

6. ผู้รู้ในท้องถิ่นหรือนักเรียนไม่มีความสะดวก / ความปลอดภัยในการเดินทางมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

7. ขาดแคลนสื่อ/วัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
คำถามวิจัย	2
ผลการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	2
2 วิธีการวิจัย	6
ขอบเขตการศึกษา	6
พื้นที่การดำเนินการวิจัย	6
กลุ่มเป้าหมาย	6
เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	7
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	8
ขั้นตอนการดำเนินการ	9
3 ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน	11
ข้อมูลทั่วไป	11
ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนบ้านทุ่งหลวง	14
4 กระบวนการเอนำหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ	18
การเตรียมความพร้อมของทีมวิจัย	18
การประเมินความพร้อมของครู	18
การเพิ่มขีดความสามารถของครูผู้สอน	20
การเตรียมความพร้อมของชุมชน	21
การจัดทำแผนการเรียนรู้ร่วมกับครูชาวบ้าน	22
การทดลองการจัดการเรียนการสอน	26
สรุปบทเรียนการดำเนินการทดลองจัดการเรียนการสอน	41

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการติดตามประเมินผล การนำหลักสูตรไปใช้	44
6 สรุปและข้อเสนอแนะ	54
ข้อเสนอแนะ	55
ภาคผนวก	57

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการศึกษาวิจัยของโครงการ "การศึกษาแนวทางและกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตชนบทพื้นที่ราบ อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย" ซึ่งมีขอบเขตพื้นที่ 4 ตำบล คือ ตำบลแม่ข้าวต้ม ตำบลแม่ยาว ตำบลแม่กรณ์ และตำบลห้วยสัก โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนของทั้ง 4 ตำบล ซึ่งการวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการ และศักยภาพของชุมชน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนที่ชุมชนต้องการ และแนวทางในการจัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน

ผลการวิจัยพบว่าชุมชนมีความพร้อม และมีศักยภาพเพียงพอทั้งด้านแหล่งเรียนรู้ องค์ความรู้ในท้องถิ่น องค์การต่าง ๆ ในชุมชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี คณะครูมีความตระหนักในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ยอมรับฟังความคิดเห็น ความต้องการและยอมรับองค์ความรู้ ความสามารถของผู้รู้ในท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งยอมรับร่วมมือกับผู้รู้ในการจัดการเรียนการสอนด้วยกัน ซึ่งเป็นการบ่งบอกว่าครูในโรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม กระบวนการจัดการเรียนรู้ มายึดตามแนวการปฏิรูปมากขึ้น รวมทั้งมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ในส่วนของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่ราบ อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย ที่ทางโครงการวิจัยได้จัดทำนั้น ประกอบด้วยรายละเอียดสาระการเรียนรู้แกนกลาง และสาระที่เป็นความต้องการของแต่ละตำบลทั้ง 4 ตำบลรวมอยู่ด้วยในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษานั้น ทางทีมวิจัยได้จากการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐานช่วงชั้น ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ มีมาตรฐานเป็นตัวกำหนดคุณภาพของผู้เรียน ดังนั้นหลักสูตรที่ทางทีมวิจัยได้จัดทำนั้นจึงมีคุณภาพสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ด้วย รวมทั้งมีข้อกำหนดมีคุณลักษณะเฉพาะของ ผู้เรียน ความคาดหวังของชุมชนที่มีต่อนักเรียน

เพื่อให้โครงการวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โรงเรียนบ้านทุ่งหลวง ตำบลแม่ยาว อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นโรงเรียนหนึ่งที่ได้เข้าร่วมศึกษาวิจัยของโครงการ "การศึกษาแนวทางและกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนใน

เขตชนบทพื้นที่ราบ อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย" มีความพร้อมทั้งด้านโรงเรียน ทางด้านชุมชน รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ และผู้รู้ในชุมชนในการนำหลักสูตรและแนวทางที่ได้จากการดำเนินการในช่วงที่ 1 มาใช้จริง เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าหลักสูตรสถานศึกษานั้นสามารถนำไปใช้ได้จริงในสถานศึกษาหรือไม่ ถ้านำไปใช้จริงแล้วมีปัญหา อุปสรรค หรือมีแนวทางแก้ไขอย่างไรบ้าง เพื่อจะได้นำผลการวิจัยนั้นมาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่ราบ อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย ในระยะที่ 1 ของการวิจัย และทบทวนแก้ไขให้เหมาะสม
2. เพื่อปรับปรุงแก้ไของค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา
3. เพื่อเผยแพร่การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสถานศึกษา

คำถามวิจัย

1. การนำเอาหลักสูตรและแนวทางของหลักสูตรสถานศึกษามาสู่แผนปฏิบัติทำได้จริงหรือไม่ หรือควรมีการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรนั้นอย่างไรบ้าง
2. การนำเอาหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติจริงจะมีกระบวนการอะไรบ้าง

ผลการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ ทางที่วิจัยได้ทำการศึกษา ดังนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แต่ละส่วนมีรายละเอียด ดังนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ที่ได้บัญญัติไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน แต่ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ การจัดการเรียนรู้สามารถจัดได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ให้สถานศึกษา ร่วมกันกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันทางศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรร ภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชนด้วย

ในหมวด 7 ได้บัญญัติให้หน่วยงานทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่น นำบุคคลดังกล่าวมาใช้ในการเกิดประโยชน์ทางการศึกษา และยกย่อง เชิดชูผู้ที่ส่วนเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา

ในหมวด 8 ได้บัญญัติให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเน้นผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สิน และทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา มีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ตามความเหมาะสมและความจำเป็น

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จะเห็นได้ว่าการบัญญัติให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในชุมชน และนอกชุมชน ได้สิทธิและอำนาจเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนั้นทุกฝ่ายจึงสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความต้องการ แนวทางในการดำเนินงาน การตรวจสอบ การจัดสรรงบประมาณ และเข้ามามีการจัดการเรียนการสอนร่วมกับครูในโรงเรียนได้

อุทัย แสงสุวรรณ และคณะ (2547 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า แนวทางในการจัดการเรียนการสอนนั้น ใช้กระบวนการการบูรณาการเนื้อหาสาระตามความต้องการของท้องถิ่นเข้ากับ 8 สาระวิชาและ 1 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และจัดเข้าในโครงการของโรงเรียนบรรจุในแผนพัฒนา

คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาด้วย ปัญหาอุปสรรค คือ ผู้ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียน การสอนไม่สามารถสละเวลามาได้ตามความต้องการหรือที่ตกลงกันได้ เนื่องจากมีความจำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวัน

ทัศนีย์ คำตะ และคณะ (2547 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า ชุมชนมีความพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งทางด้านแหล่งเรียนรู้ ผู้รู้ในท้องถิ่น และพร้อมที่สนับสนุนด้านงบประมาณ ครูในโรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมในการจัดการศึกษาแนวใหม่ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 เช่น ยอมรับฟังความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้ชุมชน ผู้รู้ในท้องถิ่นจัดการเรียนการสอนที่ชี้ความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่นเป็นสำคัญ รวมทั้งพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

กระบวนการที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการจัดการศึกษา เช่น การเปิดโอกาส/การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น/ความต้องการ/วิธีดำเนินการจัดการเรียนการสอน

การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ ผู้รู้ในท้องถิ่น และงบประมาณ

การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษา และการสร้างจิตสำนึกการเป็นเจ้าของ ในการจัดการศึกษา ดังนั้นทุกฝ่ายจึงต้องมีความเสียสละ และให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจ

ปัญหา/อุปสรรคที่พบคือ ชุมชนยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการกระจายอำนาจ ที่ได้ให้สิทธิ อำนาจ และบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาแก่ท้องถิ่น คือให้ความรู้เกี่ยวกับการกระจายอำนาจ และการจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปก่อน การจัดการศึกษาจึงจะประสบความสำเร็จ

แนวทาง/แผนการจัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างชุมชน ผู้รู้ในท้องถิ่น และครูในโรงเรียน มีดังนี้

ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ได้แก่ คุณลักษณะเฉพาะที่เกิดกับผู้เรียน วิธีดำเนินการ แหล่งเรียนรู้ เวลา สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และการวัดผลประเมินผล ทุกฝ่ายได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน โดยนำจุดเด่นของแต่ละฝ่ายมาใช้ให้เป็นประโยชน์ โดยผู้รู้ในท้องถิ่นมีความชำนาญในการปฏิบัติมากกว่าครูในโรงเรียน ดังนั้นครูในโรงเรียนจึงต้องเรียนรู้วิธีการสอนของผู้รู้ เพื่อจะได้อธิบาย และเตรียมความพร้อมของผู้เรียนก่อนนำไปภาคปฏิบัติ ผู้รู้ในท้องถิ่นและครูในโรงเรียนได้ทำการตกลง วางแผนการเรียนรู้ เพื่อจัดการเรียนรู้อีกครั้ง โดยครูในโรงเรียนสอนความรู้พื้นฐานก่อน แล้วจึงให้ผู้เรียนไปเรียนรู้จากประสบการณ์จริงจากผู้รู้ในท้องถิ่น

ดังนั้นแผนการเรียนการสอนที่ร่วมกันจัดทำขึ้น จึงต้องกำหนดเนื้อหา จุดประสงค์ที่ชัดเจน ซึ่งต้องยึดความต้องการของแต่ละท้องถิ่น ความพร้อมของแหล่งเรียนรู้ และผู้รู้ในแต่ละท้องถิ่น จึงสามารถจัดได้ 3 รูปแบบ คือ

1. จัดการเรียนรู้โดยครูในโรงเรียนเป็นผู้กำหนดกระบวนการเรียนรู้ทั้งหมด โดยใช้แหล่งเรียนรู้ วัสดุ อุปกรณ์ในท้องถิ่นหรือสื่อการสอนอื่น ๆ ตามความพร้อมของแต่ละท้องถิ่น
2. จัดการเรียนรู้โดยผู้รู้ในท้องถิ่นเป็นผู้กำหนดกระบวนการเรียนรู้เองทั้งหมด ทั้งกำหนดเนื้อหา เวลาเรียน สถานที่ เวลา สื่อ และการวัดผลประเมินผล
3. จัดการเรียนรู้โดยผู้รู้ในท้องถิ่นร่วมกับครูในโรงเรียน โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการเรียนการสอนซึ่งกันและกัน แล้วจึงวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยนำจุดเด่นของแต่ละฝ่ายมาใช้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด

จากผลจากวิจัยที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าท้องถิ่นมีความพร้อมและมีศักยภาพอย่างพอเพียงในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมทั้งครูในโรงเรียนก็มีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมของตนเอง ยอมรับสิทธิ และอำนาจของท้องถิ่นในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียนมากขึ้น

บทที่ 2

วิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีขอบเขตการศึกษา พื้นที่ดำเนินการวิจัย กลุ่มเป้าหมาย เครื่องมือ และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

ขอบเขตการศึกษา

กระบวนการนำหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนในเขตชนบทพื้นที่ราบ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ไปทดลองปฏิบัติจริง

พื้นที่การดำเนินการวิจัย

โรงเรียนบ้านทุ่งหลวง ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1

กลุ่มเป้าหมาย

ในการดำเนินการทดลองครั้งนี้ ได้แก่ ช่วงชั้นที่ 1 คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 และ ช่วงชั้นที่ 2 คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5

- นักเรียนทั้งหมด 57 คน
- คณะครูโรงเรียนบ้านทุ่งหลวง 7 คน
- ตัวแทนผู้รู้ในท้องถิ่น 10 คน
- ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน 57 คน
- ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 คน
- ตัวแทนผู้นำชุมชน 3 คน

เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการลงมือปฏิบัติจริงเครื่องมือที่ใช้จึง ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย และการจัดเวทีชาวบ้าน โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

- การสังเกตได้สังเกตผลการปฏิบัติงานของครู ผู้รู้ ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียนทั้งก่อนการดำเนินงาน ระหว่างการดำเนินงาน และหลังจากดำเนินงานเสร็จสิ้นแล้ว เพื่อต้องการทราบกระบวนการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และวิธีการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้
- การสัมภาษณ์ ได้มีการสัมภาษณ์ครูในโรงเรียน 3 ช่วง คือก่อนการดำเนินการเพื่อต้องการทราบว่าครูมีการเตรียมตัวในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละสาระวิชาที่ตนเองรับผิดชอบ มีกระบวนการในการปฏิบัติงานอย่างไร ระหว่างการดำเนินงาน เพื่อต้องการทราบว่า มีปัญหาอุปสรรค อะไรบ้าง มีวิธีการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นอย่างไร และหลังดำเนินการ เพื่อต้องการทราบว่า ในการจัดการเรียนรู้นั้นมีปัญหา อุปสรรคอะไรบ้าง มีวิธีการแก้ปัญหานั้นอย่างไร และหลักสูตรสถานศึกษานั้นมีจุดเด่น จุดด้อยที่ควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร
- สัมภาษณ์ผู้รู้หรือผู้มีปัญหาท้องถิ่นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนร่วมกับครูในโรงเรียน ว่ามีปัญหา อุปสรรคอะไรบ้าง และควรมีการปรับปรุงแก้ไขหรือมีแนวทางใดบ้างในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน
- สัมภาษณ์นักเรียนว่าการจัดการเรียนรู้ที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้นเป็นอย่างไรบ้าง นักเรียนชอบหรือไม่ เพราะอะไร และนักเรียนคิดว่าควรจะมีการจัดการเรียนรู้อย่างไรจึงจะเหมาะสมกับนักเรียน
- การประชุมกลุ่มย่อย ได้มีการประชุมกลุ่มย่อยครูในโรงเรียน เพื่อจะได้ทราบความพร้อม แนวทางในการวางแผนดำเนินการ วิธีการแก้ไขปัญหา วิธีดำเนินการ ซึ่งก็คือกระบวนการในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่การจัดการเรียนการสอน

ประชุมกลุ่มย่อยผู้ปกครอง ผู้รู้ในท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อต้องการทราบความต้องการ แนวทางในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน กำหนดแผนปฏิบัติงาน กำหนดผู้รับผิดชอบในแต่ละหน้าที่ เช่น การประสานงานกับผู้รู้ในท้องถิ่น องค์กรในท้องถิ่น การจัดวัสดุอุปกรณ์ที่มีในท้องถิ่น ระยะเวลาในการดำเนินงาน เป็นต้น

ประชุมกลุ่มย่อยครูในโรงเรียนและครูชาวบ้าน เพื่อร่วมกันจัดทำแผนการเรียนรู้ในแต่ละสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 สาระ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5 โดยได้กำหนดครูผู้รับผิดชอบซึ่งครูที่ได้รับผิดชอบแต่ละสาระในแต่ละชั้น ได้ปรึกษาร่วมกับครูชาวบ้านที่มีความสามารถในแต่ละเรื่อง เช่น ก้าว จ้อย ซอ คนตรีพื้นบ้าน ปู่นปั้น สมุนไพร เป็นต้น

- การจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อเผยแพร่ผลงานและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างครูในโรงเรียนและครูในท้องถิ่น ปัญหาอุปสรรคที่พบในระหว่าง การดำเนินงาน แนวทางการแก้ไข และร่วมกันตรวจสอบว่าหลักสูตรสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐาน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่ราบในระยะที่ 1 นั้นเหมาะสมหรือไม่ ควรมีการปรับปรุงแก้ไขอย่างไรบ้าง

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเตรียมความพร้อมของครูก่อนการดำเนินงานว่ามีความรู้ มีทัศนคติอย่างไรกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูป โดยการสังเกตจากการตอบคำถาม การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาจัดการเสริมทักษะ ความรู้ให้กับครู และประเมินหลังจากการสัมมนาเสริมทักษะให้กับครูว่ามีความพร้อม ความเข้าใจในวิธีการจัดการเรียนการสอนร่วมกับครูในท้องถิ่น

การทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของทีมวิจัย เพื่อสร้างความตระหนัก ความเข้าใจ ในนโยบายของการปฏิรูป ปรับเปลี่ยนทัศนคติของทีมวิจัยในการจัดการเรียนการสอนตามความต้องการของท้องถิ่นตามแนวปฏิรูป

ศักยภาพของท้องถิ่นว่ามีความพร้อม แหล่งเรียนรู้ ผู้รู้ในท้องถิ่น วัสดุอุปกรณ์ที่จะมาส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดการศึกษา

ขั้นตอนการดำเนินการ

การดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ได้แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การจัดทำแผนเตรียมความพร้อมของครูและครูชาวบ้านที่มาจัดการเรียนการสอนร่วมกัน

ในการจัดเตรียมความพร้อมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนมีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

1. เตรียมทีมเพื่อจัดทำเครื่องมือในการประเมินความพร้อมของครูก่อนการอบรมสัมมนา
2. ประเมินความพร้อมของครูผู้สอนในด้านความรู้ ทักษะ ทักษะในการจัดการเรียนรู้อัตนคติ กระบวนการจัดการเรียนรู้อัตนคติ เทคนิคการเข้าร่วมจัดการศึกษากับชุมชน ทักษะในการจัดทำแผนการเรียนรู้ร่วมกับครูชาวบ้าน
3. อบรมสัมมนาเสริมทักษะให้กับครูตั้งแต่ต้นนโยบาย เจตนารมณ์ของการปฏิรูป แนวทางการจัดการเรียนรู้อัตนคติตามแนวทางการปฏิรูป วิธีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งความรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น เทคนิคในการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม
4. ทีมวิจัยได้ประเมินครูหลังจากการอบรมสัมมนาเสริมทักษะ โดยการสังเกต การสอบถาม และการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อเติมเต็มในส่วนที่คิดว่าจะเป็นปัญหาของแต่ละคน
5. ประชุมปฏิบัติการครูในการนำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการมีส่วนร่วม ในระยะที่ 1 มาวางแผนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง กำหนดครูผู้สอนในแต่ละชั้น แต่ละสาระทั้ง 8 สาระ ในชั้น ป.1-2 และ ป.4-5 โดยให้ครูผู้รับผิดชอบแต่ละคน วิเคราะห์หลักสูตร กำหนดหน่วยการเรียนรู้ เวลา สถานที่ ครูชาวบ้านที่จะเข้ามาช่วยสอนในทุก ๆ สาระที่ตนเองรับผิดชอบ
6. ครูแต่ละคนรวบรวมรายชื่อ ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และครูชาวบ้านที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน
7. ทีมวิจัยจัดทำเอกสารประชุมผู้ปกครอง ครูชาวบ้าน ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น วัด สถานีนามัย เป็นต้น
8. จัดประชุมผู้ปกครอง ครูชาวบ้าน ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจง และทำความเข้าใจกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน

9. ประชุมครูในโรงเรียนและครูชาวบ้านที่จะมาร่วมกันจัดการเรียนการสอนในแต่ละ
สาระการเรียนรู้และแต่ละชั้นเรียน จัดเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ กำหนด
เวลา สถานที่ วิธีการวัดผล ประเมินผล
10. จัดทำเครื่องมือในการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

ส่วนที่ 2 การทดลองดำเนินการในการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน

11. ครูและครูชาวบ้านจัดทำตารางการทำกิจกรรม ทดลองจัดการเรียนการสอนตาม
หลักสูตรที่ได้มีการวิเคราะห์ วางแผนร่วมกัน ทั้ง 4 ชั้นเรียน ในปีการศึกษา 2547
ภาคเรียนที่ 1 ตั้งแต่ พฤษภาคม - สิงหาคม 2547
12. ประชุมครู และครูชาวบ้านเพื่อสรุปผลการดำเนินงานในการจัดการเรียนการสอน
ร่วมกัน

ส่วนที่ 3 การติดตามประเมินผลการดำเนินงาน การเผยแพร่ผลงานและการสรุปผล การดำเนินงาน

13. ติดตามประเมินผลการดำเนินงานทั้ง 4 ชั้น โดยการสังเกตจากการจัดการเรียน
การสอนครู ของครูชาวบ้าน กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน ความคาดหวังของ
ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อสรุปบทเรียน ปัญหาอุปสรรค
แนวทางแก้ไข และการปรับหลักสูตรให้มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ได้จริงต่อไป
14. ทีมวิจัยสรุปบทเรียน ประเมินผลของโครงการ
15. จัดทำคู่มือถอดบทเรียนจากประสบการณ์ เรื่อง "ประสบการณ์ในการจัดการเรียน
การสอนร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน"
16. จัดเวทีเผยแพร่ผลงานของโครงการให้ผู้สนใจมาศึกษาเพื่อจะได้้นำแนวทางไป
ปรับใช้ในการปฏิบัติงานของตนเองต่อไป
17. จัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ จำนวน 10 เล่ม

บทที่ 3

ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน

ข้อมูลทั่วไป

1. สภาพทั่วไป

โรงเรียนบ้านทุ่งหลวง ตั้งอยู่ที่หมู่ 14 ซึ่งเดิมเป็นหมู่ 9 บ้านทุ่งหลวง แยกออกมาเป็นหมู่ 14 บ้านศิริราษฎร์ เดิมโรงเรียนตั้งอยู่ที่วัดทุ่งหลวงก่อนที่มีการย้ายมาตั้งอยู่ในที่ปัจจุบัน ทั้งสองหมู่บ้านเป็นคนพื้นเมือง ดังนั้นโรงเรียนบ้านทุ่งหลวงจึงไม่มีนักเรียนชาวไทยภูเขาเหมือนโรงเรียนอื่นๆ ในตำบลแม่ยาว ซึ่งมีทั้งหมด 8 โรงเรียน และ 2 สาขา โดยโรงเรียนอื่นนั้นส่วนใหญ่มีนักเรียนเป็นชาวไทยภูเขาเป็นส่วนใหญ่ แต่ที่โรงเรียนบ้านทุ่งหลวงจะมีชาวไทยภูเขาอยู่ประมาณ 4-5 คน เนื่องจากบิดา มารดาเป็นลูกจ้างในหมู่บ้านนี้เท่านั้น

โรงเรียนตั้งอยู่บนที่เนิน ด้านหน้าโรงเรียนติดกับถนนหลักของตำบล มีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือยาว 90 วา ติดกับซอยของหมู่บ้าน

ทิศใต้ยาว 168 วา ติดกับสถานีตำรวจแม่ยาวและสุสาน

ทิศตะวันออกยาว 80 วา ติดกับทุ่งนา

ทิศตะวันตกยาว 90 วา ติดกับถนนหลักของตำบล ซึ่งเป็นถนนลาดยาง

มีพื้นที่ทั้งหมด 30 ไร่ 1 งาน 38 ตารางวา พื้นที่ทั้งหมดแบ่งเป็นอาคารร้อยละ 25 บ่อปลาร้อยละ 0.5 แปลงพืชผักสวนครัวร้อยละ 10 สวนปาร้อยละ 20 ปลูกสวนผลไม้ร้อยละ 10 เป็นสนามเอนกประสงค์ร้อยละ 30

2. ลักษณะภูมิศาสตร์

ตำบลตำบลแม่ยาวห่างจากตัวเมือง 14 กิโลเมตร โรงเรียนบ้านทุ่งหลวงตั้งอยู่ที่หมู่ 14 บ้านศิริราษฎร์ มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดหมู่บ้านห้วยขม หมู่ที่ 10

ทิศใต้ ติดหมู่บ้านทรายมูล หมู่ที่ 8

ทิศตะวันออก ติดตำบลบ้านคู

ทิศตะวันตก ติดหมู่บ้านห้วยแม่ซ้าย หมู่ที่ 11

หมู่บ้านศิริราษฎร์ส่วนมากเป็นที่ราบลุ่มมีป่าไม้ และภูเขาล้อมรอบ สภาพพื้นที่แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นภูเขาและป่าไม้ล้อมรอบหมู่บ้าน เป็นที่ทำไร่ และมีป่าไม้เบญจพรรณ

ส่วนที่ 2 เป็นพื้นที่ราบ มีถนนตัดผ่านไปยังหมู่บ้านต่าง ๆ มีทุ่งนาที่สามารถทำนาปรังได้ เพราะใช้น้ำในลำเหมือง

สภาพอากาศไม่ร้อนจัด มีฝนตกชุกในฤดูฝน จึงมีน้ำหลากล้นฝั่งจากแม่น้ำแม่ยาว ส่งผลให้ไร่นาเสียหายบ่อย ๆ

มีจำนวนประชากรทั้งหมด 576 คน เป็นชาย 278 คน เป็นหญิง 298 คน มีครัวเรือน 194 ครัวเรือน

3. สภาพสังคมและวัฒนธรรม

ตำบลแม่ยาวแบ่งออกเป็น 16 หมู่บ้าน คือ

หมู่ที่ 1 บ้านห้วยขมิ้น	หมู่ที่ 2 บ้านรวมมิตร
หมู่ที่ 3 บ้านห้วยทรายขาว	หมู่ที่ 4 บ้านริมกก
หมู่ที่ 5 บ้านป่าอ้อ	หมู่ที่ 6 บ้านสันป่ายาง
หมู่ที่ 7 บ้านกลางทุ่ง	หมู่ที่ 8 บ้านทรายมูล
หมู่ที่ 9 บ้านทุ่งหลวง	หมู่ที่ 10 บ้านห้วยขมนอก
หมู่ที่ 11 บ้านห้วยแม่ซ้าย	หมู่ที่ 12 บ้านแคววัวดำ
หมู่ที่ 13 บ้านพนาสวรรค์	หมู่ที่ 14 บ้านศิริราษฎร์
หมู่ที่ 15 บ้านออบเสื่อแหวน	หมู่ที่ 16 บ้านท่าหลุก

สถานที่ทำการของตำบลแม่ยาวตั้งอยู่ที่หมู่ 9 บ้านทุ่งหลวง องค์การบริหารส่วนตำบลตั้งอยู่หมู่ที่ 3 บ้านห้วยทรายขาว ตำบลแม่ยาวมีโรงเรียน 8 โรง และ 2 สาขา โรงเรียนบ้านทุ่งหลวงมีเขตบริการ 2 หมู่บ้าน คือ บ้านทุ่งหลวงและบ้านศิริราษฎร์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 9 คือ นายสมบุรณ์ พุดใต้ หมู่ 14 คือ นายคำแสน ศิริลักษณ์ ทั้ง 2 หมู่บ้านมีวัดร่วมกัน 1 วัด คือ วัดทุ่งหลวง ที่หน้าวัดมีหอประชุมจึงทำให้โรงเรียนโรงเรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของทั้ง 2 หมู่บ้านอยู่เสมอ ประชาชนส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ ประชาชนทั้ง 2 หมู่บ้านมีความเกี่ยวพันเป็นเครือญาติ จึงทำให้ทั้ง 2 หมู่บ้านมีความใกล้ชิด และมีความรักใคร่ซึ่งกันและกัน เมื่อมีงานประเพณีที่ต้องประกอบพิธีกรรม คนในชุมชนทั้งสองพื้นที่จะมาร่วมทำกิจกรรมที่วัดเดียวกัน

เนื่องจากชุมชนบ้านทุ่งหลวงและบ้านศิริราษฎร์เป็นคนในท้องถิ่นแทบทั้งหมด มีชนเผ่าเข้ามารับจ้างในท้องถิ่นเพียง 2 - 3 ครอบครัว จึงไม่มีความแตกต่างกันในด้านความเชื่อ ความเป็น

อยู่ วิถีชีวิต และศาสนา จึงมีประเพณีวัฒนธรรมที่เป็นหนึ่งเดียว ให้ความสำคัญ ศรัทธา เคารพนับถือผู้อาวุโส และผู้นำของคนเป็นอย่างดี มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย

4. สภาพเศรษฐกิจ

เนื่องจากบ้านทุ่งหลวงและบ้านศิริราษฎร์มีพื้นที่ทำกินน้อย เนื่องจากบางส่วนได้ขายที่ดินไปให้กับบุคคลนอกท้องถิ่น และบางส่วนได้ปล่อยให้ที่ดินรกร้างว่างเปล่า ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร รับจ้างและมีอาชีพค้าขาย ฐานะความเป็นอยู่ของประชากรร้อยละ 60 ยังอยู่ยากจน มีรายได้ต่อหัวเฉลี่ย 3,000 บาท / คน / ปี

5. แหล่งเรียนรู้

บ้านทุ่งหลวงและบ้านศิริราษฎร์เป็นหมู่บ้านที่มีพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มเชิงเขา จึงมีภูเขา และป่าไม้ จึงมีแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติหลายแห่ง เช่น

1. วัดทุ่งหลวง
2. พระธาตุทุ่งหลวง
3. ถ้ำพระ
4. น้ำตกห้วยแม่ซ่าย
5. ตลาดบ้านทุ่งหลวงและบ้านศิริราษฎร์
6. คุณฉัตรวิไล ครูบา มีความรู้ด้านการปั้นปูน
7. คุณราชันย์ สลีสองสม มีความรู้ด้านการปั้นตุ๊กตา
8. คุณอำนาจ ภิญโญ มีโรงงานเย็บผ้า
9. สถานีตำรวจตำบลแม่ยาว
10. สถานีอนามัยตำบลแม่ยาว

6. ผู้รู้ในท้องถิ่น

ในท้องถิ่นส่วนมากเป็นคนพื้นเมือง จึงมีผู้รู้ในท้องถิ่นเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม ที่ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก เช่น

1. พ่อหนานอ้าย มโนยศ มีความรู้ด้านภาษาล้านนา
2. แม่ฮ้อยมอย ทิศอุ่น แม่ฮ้อยหมู กันทะคำแหง แม่ฮ้อยเถิง ทองดี พ่อฮ้อยก่อง อินแก้ว มีความรู้ด้านคำว จ้อย ซอ
3. แม่ฮ้อยดี สุภาใจ แม่ฮ้อยจิ้น จตุรงค์ มีความรู้ด้านสมุนไพร อาหารพื้นบ้าน

4. แม่อุ้ยคำ กันทะคำแหง แม่บัวผา รังสี มีความรู้ในการจัดแต่งเครื่องประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ
5. คุณประพันธ์ กองแก้ว คุณแม่จันทร์ ไซวงค์ มีความรู้ด้านการฟ่อนรำพื้นบ้าน
6. คุณพินทอง ชาวคำเขต ลูกหลานแอ อุ่นเรือน มีความรู้ด้านดนตรีพื้นบ้าน
7. คุณกาญจนา บรรรเรียนกิจ มีความรู้ด้านการวาดภาพ

ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนบ้านทุ่งหลวง

โรงเรียนบ้านทุ่งหลวงมีสิ่งปลูกสร้าง สนามกีฬา แปลงเกษตร เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

- อาคารเรียน 2 หลัง
- อาคารอเนกประสงค์ 1 หลัง
- สนามกีฬาฟุตบอล วอลเลย์บอล และสนามตะกร้อ 1 สนาม
- ถังน้ำซีเมนต์ 2 ถัง
- ศาลาไทย 2 หลัง
- หอกระจายข่าว 1 แห่ง
- อาคารห้องสมุด 1 หลัง
- ส้วม 1 หลัง มี 4 ห้อง
- บ้านพักครู 1 หลัง
- แปลงเกษตรและบ่อเลี้ยงปลา/กบ 1 บ่อ
- สวนกล้วยและป่าไม้

จำนวนนักเรียน ปีการศึกษา 2547 มีนักเรียนทั้งหมด 121 คน มีครู 7 คน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ชื่อ สกุล	หน้าที่ที่ได้รับมอบ	วุฒิการศึกษา
1. นายสมาน สมเพชร	ผู้บริหารสถานศึกษา	ค.ม. การบริหารการศึกษา
2. นางสาวลักษณ ใจสุข	สอนอนุบาล 1 - 2	ค.บ.จิตวิทยา
3. นายบุญส่ง ชื่อดรง	สอน ป.1	ค.บ.ประถมศึกษา
4. นางอรุณศรี คำปู้	สอน ป.2	ศษ.บ.สังคมศึกษา
5. นางกรองทอง แดลงนิตย์	สอน ป.3	ค.บ.จิตวิทยา
6. นางศรีสมร ใจผูก	สอน ป.4 - 5	ค.บ.ประถมศึกษา
7. นางพิสมัย พลาศรี	สอน ป.6	ค.บ.ประถมศึกษา

จำนวนนักเรียน

ระดับชั้น	จำนวน/คน
อนุบาล 1 - 2	29
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	17
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	15
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	14
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	14
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	14
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	18
รวม	121

โรงเรียนบ้านทุ่งหลวงมีวิสัยทัศน์ "โรงเรียนบ้านทุ่งหลวงจะจัดการศึกษาให้นักเรียนมีคุณภาพในด้านวิชาการ โดยผสมผสานสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษากับภูมิปัญญาท้องถิ่น ฝึกให้เป็นนักคิด นักแก้ปัญหา ส่งเสริมการเล่นกีฬาและออกกำลังกาย เพื่อห่างไกลสิ่งเสพติด ส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรมอันพึงประสงค์ โดยเน้นการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน สนับสนุนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาภายในปี 2547"

พันธกิจของโรงเรียนบ้านทุ่งหลวง

1. จัดกระบวนการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามสภาพจริง มีวิธีการเรียนรู้และทักษะแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง
2. จัดทำสาระการเรียนรู้หลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง และสอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน
3. บริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และพัฒนาการทำงานอย่างครบวงจร
4. จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
5. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน และจรรยาบรรณของวิชาชีพ ให้ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอน แก้ปัญหาอย่างมีระบบวิธีการนำผลมาพัฒนาการเรียนการสอน

6. จัดการศึกษาโดยการประเมินผลตามสภาพจริง โดยเน้นการประเมินควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอน และประเมินการปฏิบัติงานจริง
7. จัดระบบนิเทศการเรียนการสอนภายใน นำผลการนิเทศ ติดตามและประเมินมาปรับปรุงการเรียนการสอน
8. ประชาสัมพันธ์ผลงาน และสร้างความเข้าใจแก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

เป้าหมายของโรงเรียนบ้านทุ่งหลวง

1. ด้านการบริหารมีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการ โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง นักเรียน กรรมการสถานศึกษา ตลอดจนผู้มีส่วนได้เสียกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน เน้นกระบวนการจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และพัฒนาการทำงานแบบครบวงจร เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน รวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำ และมีประสิทธิภาพ
2. ด้านปฏิรูปการเรียนรู้ ส่งเสริมให้บุคลากรให้ปฏิรูปการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเอง พัฒนาการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการวิจัยเพื่อพัฒนานักเรียนในทุก ๆ ด้าน และพัฒนาผู้เรียนจนสามารถจัดการเรียนรู้ได้ตามมาตรฐาน จนพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความปลอดภัย
3. นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เป็นนักคิด นักแก้ปัญหา เป็นคนดีมีความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ห่างไกลจากสิ่งเสพติดทั้งปวงพร้อมกับชุมชน ครอบครัว สังคมของตน

คณะกรรมการสถานศึกษา

1. นายพงษ์พันธ์	ตะธา	ประธานสถานศึกษา
2. นายคำแสน	ศิริลักษณ์	
3. นายเจลิยว	ปัญญาทอง	
4. นายประเสริฐ	เทพสมเกตุ	
5. นายพรหมทิพย์	ปงลังกา	
6. นายสิงห์คำ	ศิริลักษณ์	
7. นางเกษร	กันทะคำแหง	
8. นายบุญส่ง	ชื่อสัตย์	
9. นายสมาน	สมเพชร	

โรงเรียนบ้านทุ่งหลวงมีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน เมื่อมีข่าวทางการศึกษาก็จะมีการสื่อสารโดยใช้หอกระจายข่าวของหมู่บ้านซึ่งอยู่หน้าโรงเรียนเป็นประจำ ในช่วงที่ชุมชนมีงานประเพณีต่าง ๆ เช่น แห่เทียนเข้าพรรษา ลอยกระทง งานศพสมาชิกของชุมชน เป็นต้น ทางโรงเรียนก็จะนำคณะครู และนักเรียนเข้าไปร่วมด้วยทุกครั้ง เช่น การฟ้อน การแสดงดนตรีพื้นบ้าน การจัดทำโคมลอย เป็นต้น ซึ่งได้รับความสนใจ และเป็นที่ชื่นชอบของคนในชุมชนเป็นอย่างมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทางโรงเรียนมีความสัมพันธ์เป็นอย่างดีกับทางชุมชน

บทที่ 4

กระบวนการนำเอาหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ

กระบวนการที่จะนำเอาหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำในระบอบที่ 1 ไปทดลองใช้โดยการนำเอาไปจัดการเรียนการสอนทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น ได้มีขั้นตอนและรายละเอียด ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมของทีมวิจัย

ทีมวิจัยได้มีการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อศึกษาและเสริมความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยเฉพาะหมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษา ที่บัญญัติให้ชุมชนหรือท้องถิ่นมีอำนาจและสิทธิในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามความต้องการของชุมชน เป็นการสร้างความตระหนักกับครูในโรงเรียนว่าการจัดการศึกษานั้นไม่ใช่เป็นหน้าที่ของครูเท่านั้น แต่ชุมชนก็มีสิทธิ และมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาด้วยเช่นกัน ดังนั้นครูและชุมชนควรร่วมมือกันในการจัดการศึกษาตามความต้องการของชุมชน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีคุณลักษณะตามความต้องการของชุมชน เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ในการทดลองจัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชนนั้น จึงต้องมีการวางแผนเพื่อตอบสนองกับวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยด้วย ทางทีมจึงต้องร่วมกันจัดทำเครื่องมือติดตามประเมินผลทั้งโครงการ ซึ่งเครื่องมือที่ใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมการสัมภาษณ์โดยมีการสอบถามเป็นระยะ ๆ ตลอดการดำเนินงานของโครงการ

2. การประเมินความพร้อมของครู

คณะครูที่จะทำการจัดการเรียนการสอนในชั้น ป. 1 - 2 และ ป.4 - 5 รวม 4 ชั้น ได้มีการจัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อสร้างความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และภาระหน้าที่ในการดำเนินงานของโครงการ จึงได้แบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอน เช่น

ช่วงชั้นที่ 1 (ชั้น ป. 1 - 2)

อ.บุญส่ง ช่อตรง สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมของชั้น ป. 1 - 2

คณิตศาสตร์ สุขศึกษาและการงานอาชีพของชั้น ป. 1

อ.อรุณศรี คำปู้ สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษของชั้น ป.1 - 2

คณิตศาสตร์ สุขศึกษาและการงานอาชีพของชั้น ป. 2

อ.กรรทอง แดงนิษฐ์ สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของชั้น ป. 1 - 2

ช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4 - 5)

อ.สมาน สมเพชร สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้น ป. 4 - 5

อ.พิสมัย พลาศรีย์ สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้น ป. 4 - 5

อ.เสาวลักษณ์ ใจสุข สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ชั้น ป. 4 - 5

อ.ศรีสมร ใจผูก สอนอีก 5 กลุ่มสาระที่เหลือของชั้น ป. 4 - 5

จากการแบ่งหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนของครูที่ชัดเจน ทำให้ครูแต่ละคนรู้ขอบข่ายและบทบาทหน้าที่ของตน จึงได้ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาว่ามีวิสัยทัศน์ จุดประสงค์ เป้าหมาย เวลาเรียน และสาระการเรียนรู้การวัดผลประเมินผล ซึ่งในส่วนของสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษาในระยะที่ 1 มีทั้งส่วนที่เป็นสาระแกนกลาง และส่วนที่เป็นสาระเพิ่มเติมตามความต้องการของท้องถิ่นเอง คณะครูจึงต้องมีการวางแผนในการใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดทำแผนการเรียนรู้ การผลิตสื่อ การวัดผลและประเมินผลให้สอดคล้องกับหลักสูตรและที่สำคัญต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

ทีมวิจัยได้มีการสังเกตและการสัมภาษณ์ครูแต่ละคนเป็นระยะ ๆ เช่น จากการสัมภาษณ์ อ.บุญส่ง ชื่อดัง ว่ามีแนวทาง วิธีการปฏิบัติอย่างไรในการจัดทำแผนการเรียนรู้ในกลุ่มสาระที่ตนเองได้รับมอบหมาย ซึ่ง อ.บุญส่ง ชื่อดัง กล่าวว่า "จะนำเอาหนังสือ คู่มือ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่เคยใช้อยู่เดิมนั้นมาเป็นแนวทางว่าจะปรับอย่างไร จึงจะสามารถนำเอาความต้องการของ ท้องถิ่นหรือแหล่งเรียนรู้หรือผู้รู้ในท้องถิ่นมาร่วมในกระบวนการเรียนการสอนได้ จากการศึกษาคู่มือต่าง ๆ ก็ยังทำให้ไม่ทราบว่าจะทำอย่างไรจึงจะถูกต้อง" ส่วน อ.พิสมัย พลาศรีย์ กล่าวว่า "ถ้ามีตัวอย่างให้ดูก็ทำได้ ถ้าจะให้กำหนดเองก็กลัวว่าจะทำไม่ถูก เพราะตนเองก็ไม่มี ความมั่นใจว่าจะอะไรคือความถูกต้อง" จึงทำให้ทราบว่าคณะครูยังไม่กล้าตัดสินใจ และไม่กล้าลงมือปฏิบัติ ยังคงหันกลับไปยึดแนวการจัดการเรียนรู้แบบเดิม ๆ ที่เคยทำมา เพราะกลัวว่าถ้าจัดการเรียนรู้แบบอื่น ๆ จะเป็นการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้นทางทีมวิจัยจึงต้องให้ความมั่นใจว่าให้ทุกคนยึดหลักตามสภาพจริงที่เราสามารถนำไปปฏิบัติได้ เพราะพระราชบัญญัติการศึกษาได้เปิดโอกาสให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายวิธี สามารถนำเอาภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาร่วมในการจัดการเรียนการสอนด้วย ปัจจุบันหลักสูตรสถานศึกษามีความยืดหยุ่นมากกว่าเดิม โดยผู้บริหารได้ให้กำลังใจ และเป็นผู้ลงมือปฏิบัติก่อนโดยปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ตามความต้องการของท้องถิ่น นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอนด้วย เนื่องจากผู้บริหารได้มีส่วน

รับผิดชอบในการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ชั้น ป.4 - 5 ด้วย ส่งผลให้คณะครูมีความมั่นใจมากขึ้น จนสามารถวางแผนในการจัดการเรียนรู้ได้ โดยทางทีมวิจัยได้ให้ครูแต่ละคนจัดทำแผนการเรียนรู้ในกลุ่มสาระที่ตนเองถนัดมากที่สุดมาก่อน 1 สาระการเรียนรู้ บางสาระการเรียนรู้ครูได้มีการปรึกษาเพื่อวางแผนในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการระหว่างสาระร่วมกัน เช่น กลุ่มสาระสังคมฯ ภาษาไทย และวิทยาศาสตร์ ชั้น ป.4 - 5 ได้มีการกำหนดเนื้อหา ครูชาวบ้านที่จะมาร่วมในการจัดการเรียนการสอน และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

จากการตรวจการวิเคราะห์หลักสูตร กำหนดหน่วยการเรียนรู้ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ทำให้ทราบว่ายังมีบางกลุ่มสาระที่นำเอาองค์ความรู้ในท้องถิ่นมาสอดแทรกได้น้อย เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ในชั้น ป.1 - 2 แต่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม วิทยาศาสตร์ การงานอาชีพและเทคโนโลยีในชั้น ป.4 - 5 สามารถนำมาบูรณาการกันได้และนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาได้อย่างหลากหลาย แสดงว่าครูมีความคิดหรือมีพฤติกรรมในการจัดการเรียนรู้ตามแนวการปฏิรูปมากขึ้น

3. การเพิ่มขีดความสามารถของครูผู้สอน

ครูผู้สอนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ใน 4 ชั้น ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเป็นครูประจำชั้นสอน และครูแต่ละคนได้สอนหลาย ๆ กลุ่มสาระ เป็นการสร้างปัญหาในการวางแผนการจัดการเรียนรู้มาก จึงต้องให้ครูแต่ละคนทำในกลุ่มสาระที่ตนเองมีความถนัดก่อน เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับคณะครู ดังนั้นครูจึงต้องนำหลักสูตรสถานศึกษามาวิเคราะห์ จัดทำกำหนดการเรียนรู้ กำหนดสาระการเรียนรู้ กำหนดผู้รู้ในท้องถิ่นในกลุ่มสาระนั้น ๆ ว่ามีใครบ้าง เพื่อจะได้นำข้อมูลนั้นมาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไป ได้เชิญผู้มีความรู้ในด้านการเรียนการสอนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการมาเป็นที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำ คำชี้แนะ เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่คณะครูมากยิ่งขึ้น ทำให้การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครูแต่ละคนมีความสมบูรณ์ ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยและที่สำคัญสามารถนำไปจัดการเรียนการสอนได้จริง

ทีมวิจัยได้สังเกต สัมภาษณ์ครูแต่ละคนเป็นระยะ ๆ เช่น จากการสัมภาษณ์ อ.อรุณศรี คำปู้ ที่กล่าวว่า "ถ้ามีที่ปรึกษาคอยให้ความมั่นใจ และสามารถสอบถามได้อย่างใกล้ชิดอย่างนี้ก็สามารถทำได้แน่นอน" ส่วน อ.ศรีสมร ใจผูก กล่าวว่า "ถ้าที่ได้วิเคราะห์ วางแผนไว้ตามความเข้าใจ และที่เคยจัดการเรียนการสอนร่วมกับผู้รู้ในชุมชนมาบ้างแล้วนั้น เป็นการจัดการเรียนการสอนตามแนวการปฏิรูป ก็มีความมั่นใจยิ่งขึ้นในการจัดการเรียนการสอนตามที่ตนเองถนัด" ทำ

ให้ทราบว่าครูมีความกระตือรือร้น มีความต้องการจะพัฒนาตนเอง แต่ยังไม่ทราบแนวทางในการปฏิบัติ เมื่อได้รับการส่งเสริมทั้งจากผู้บริหารและจากวิทยากรที่ปรึกษาที่ตนเองมีความเชื่อถือ จึงมีความมั่นใจ สามารถปฏิบัติได้เป็นอย่างดี ทำให้ครูปรับแนวความคิดยอมรับว่าหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวพระราชบัญญัตินั้นได้เปิดโอกาสให้ครูและชุมชนจัดการศึกษาได้ตามความต้องการอย่างแท้จริง

4. การเตรียมความพร้อมของชุมชน

ในการประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมของชุมชนนั้น ได้เชิญตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนกลุ่มผู้นำชุมชน ตัวแทนขององค์การบริหารท้องถิ่น ครู และตัวแทนผู้รู้ในท้องถิ่น โดยทางทีมวิจัยได้แจ้งวัตถุประสงค์ ความต้องการของโครงการวิจัย การเตรียมความพร้อมของทางโรงเรียนว่าได้มีการดำเนินไปแล้วอย่างไรบ้าง และได้ให้ความรู้ในเรื่องการกระจายอำนาจ การให้สิทธิในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายที่จะเข้ามามีส่วนร่วม สนับสนุนส่งเสริมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งเป็นการสร้างความตระหนักว่าทุกฝ่ายมีส่วนได้เสียในการจัดการศึกษาร่วมกัน ไม่ใช่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเท่านั้น

เมื่อทางชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และเข้าใจเป้าหมายของโครงการวิจัยแล้ว จึงได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าต้องการให้นักเรียนมีคุณลักษณะ ดังนี้

อยากให้นักเรียนอ่าน เขียนภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง เป็นคนมีมารยาท พุดจาพเราะ มีสัมมาคารวะ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ช่วยเหลืองานบ้านบ้าง มีสุขภาพที่ดีไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และเป็นคนที่ศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ

เมื่อทุกฝ่ายมีความตระหนักในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่าง โรงเรียนและชุมชนแล้ว จึงให้ทุกคนมีโอกาสด้านในการแสดงความคิดเห็นแนวทางในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งในที่ประชุมได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา เช่น การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์การสอนเรื่องความเชื่อเกี่ยวกับผี สามารถหาได้ที่บ้านแม่อุ้ยดี สุภาใจ แม่ศรีทอง ไผ่จิต เป็นต้น การสอนสมุนไพรเรื่อง "หอม" ว่าสามารถจัดได้ที่บ้านแม่อุ้ยดี จตุรงค์ หลวงพ่อเกตุ เป็นต้น การสอนศิลปะด้านปูนปั้น นักเรียนสามารถศึกษาตัวอย่างและลงมือปฏิบัติได้จริงโดยใช้อุปกรณ์ที่บ้าน คุณฉวีระวุฒิ คุรุบา เป็นต้น แม่อุ้ยดี สุภาใจ กล่าวว่า "ตนเองพร้อมที่ถ่ายทอดความรู้ให้กับลูกหลาน ดีใจมากที่ทางโรงเรียนให้โอกาสกับตนเองได้ถ่ายทอดความรู้ เพราะกลัวว่าจะไม่มีใครสืบทอด" จากการสัมภาษณ์ นายประพันธ์ กองแก้ว ที่ได้

กล่าวว่า "ถ้าทางโรงเรียนให้โอกาสหรือได้พูดคุยปัญหาด้วยกันตั้งแต่ต้นแล้วก็คงไม่มีปัญหา ทุกคนก็ต้องการให้ลูกหลานเป็นคนดี และช่วยกันอนุรักษ์สิ่งที่ดี ๆ ของบ้านเราไว้ ตนเองนั้นพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนด้วยความเต็มใจเสมอ"

จากการสังเกตการประชุมทำให้ทราบว่าชุมชนมีศักยภาพ และมีความเสียสละ เต็มใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเป็นอย่างดี และยังได้เสนอแนะวิธีการ แนวทางในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน งบประมาณ ระยะเวลา สถานที่ในการเรียนการสอนอีกด้วย นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะวิธีการวัดผลประเมินผลว่าผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถในการเรื่องที่ตนเองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนอย่างไร ซึ่งส่วนมากจะใช้วิธีการตรวจผลงาน การสังเกต โดยเกณฑ์และหลักการนั้น ได้ยึดตามสภาพจริงที่ผู้เรียนปฏิบัติ ซึ่งครูผู้รับผิดชอบในวิชานั้น ๆ ต้องมาเรียนรู้ เพื่อจะได้นำข้อมูลนั้นไปจัดทำเครื่องมือการวัดผลประเมินผลต่อไป ผู้ปกครองในที่ประชุมยังได้เสนออีกว่าจะช่วยอำนวยความสะดวก สนับสนุนการเรียนรู้ของลูกหลานตนเอง และอยากเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผลของผู้เรียนด้วย ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนนั้นต้องเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนรับรู้ด้วย จะเห็นได้ว่าชุมชนมีความพอใจและกระตือรือร้นในการเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมาก

5. การจัดทำแผนการเรียนรู้ร่วมกับครูชาวบ้าน

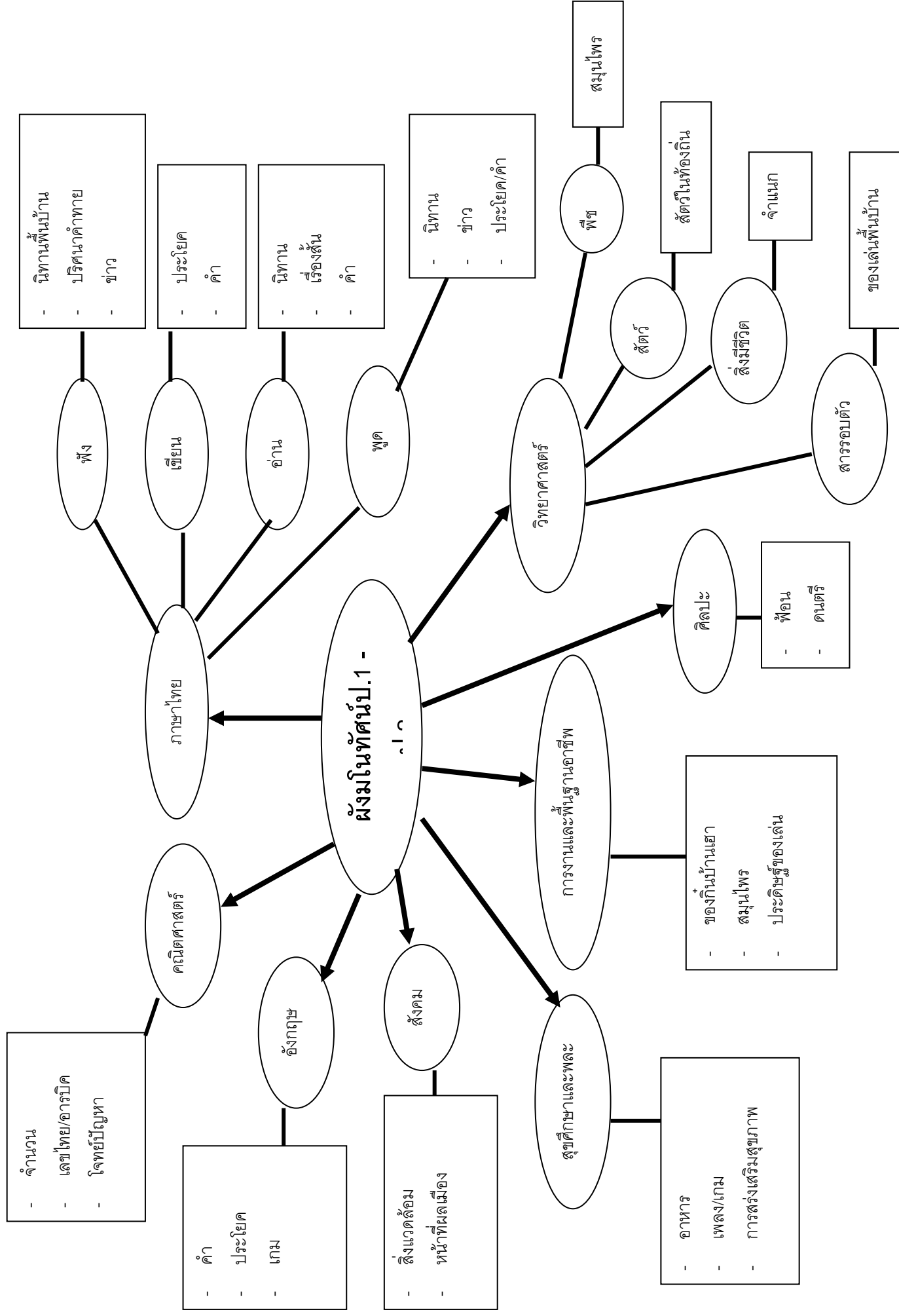
ครูแต่ละช่วงชั้นได้มาประชุมร่วมกันว่าขอบข่ายเนื้อหา ทั้งส่วนที่เป็นแกนกลาง และส่วนที่เพิ่มเติมตามความต้องการของท้องถิ่นนั้น ชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่มีแหล่งเรียนรู้ ผู้รู้ในท้องถิ่น วัสดุอุปกรณ์ที่มีในท้องถิ่นนั้น รวมทั้งความพร้อมของชุมชน โดยให้ครูผู้รับผิดชอบแต่ละกลุ่มสาระในแต่ละช่วงชั้นได้มาพูด เล่าถึงกระบวนการในการวางแผนการเรียนการสอนของตนทีละสาระ โดยการเขียนผังมโนทัศน์ลงในกระดานรูป แล้วนำทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มารวมกันว่าในระยะเวลาของการทำวิทยานั้นต้องจัดการเรียนรู้ทั้งหมดอย่างไร ทำให้ครูทราบว่าในบางเรื่องบางกิจกรรมนั้นสามารถนำมาจัดรวมกันได้ ซึ่งเป็นการลดภาระ ลดเวลาให้กับครูเป็นอย่างมาก เนื่องจากครูแต่ละคนต้องรับผิดชอบหลายสาระ ครูที่รับผิดชอบในช่วงชั้นนั้นจึงมาหลอมรวมเนื้อหาบางเรื่องเข้าด้วยกัน บางเรื่องสามารถสอนได้ครอบคลุมหลายๆ สาระ เช่น การสอนสังคม ชั้น ป.4 - 5 โดยใช้สมุนไพรคือ "ห้อม" ที่เกี่ยวกับความเชื่อของคนในชุมชน สามารถนำมาบูรณาการกับวิทยาศาสตร์เรื่องสมุนไพร เป็นต้น ครูและครูชาวบ้านที่เชี่ยวชาญเรื่อง "ห้อม" ได้ร่วมกันวางแผนว่าจุดประสงค์ของการเรียนรู้คืออะไร และครูควรจะได้รับผิดชอบสอนในส่วนใด ครูชาวบ้านจะสอนในส่วนใด โดยนำจุดเด่นของแต่ละฝ่ายมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เช่น ครูสอนเรื่องโครงสร้าง ส่วนประกอบของพืช การสร้างอาหาร ประโยชน์ วิธีการขยายพันธุ์ และการ

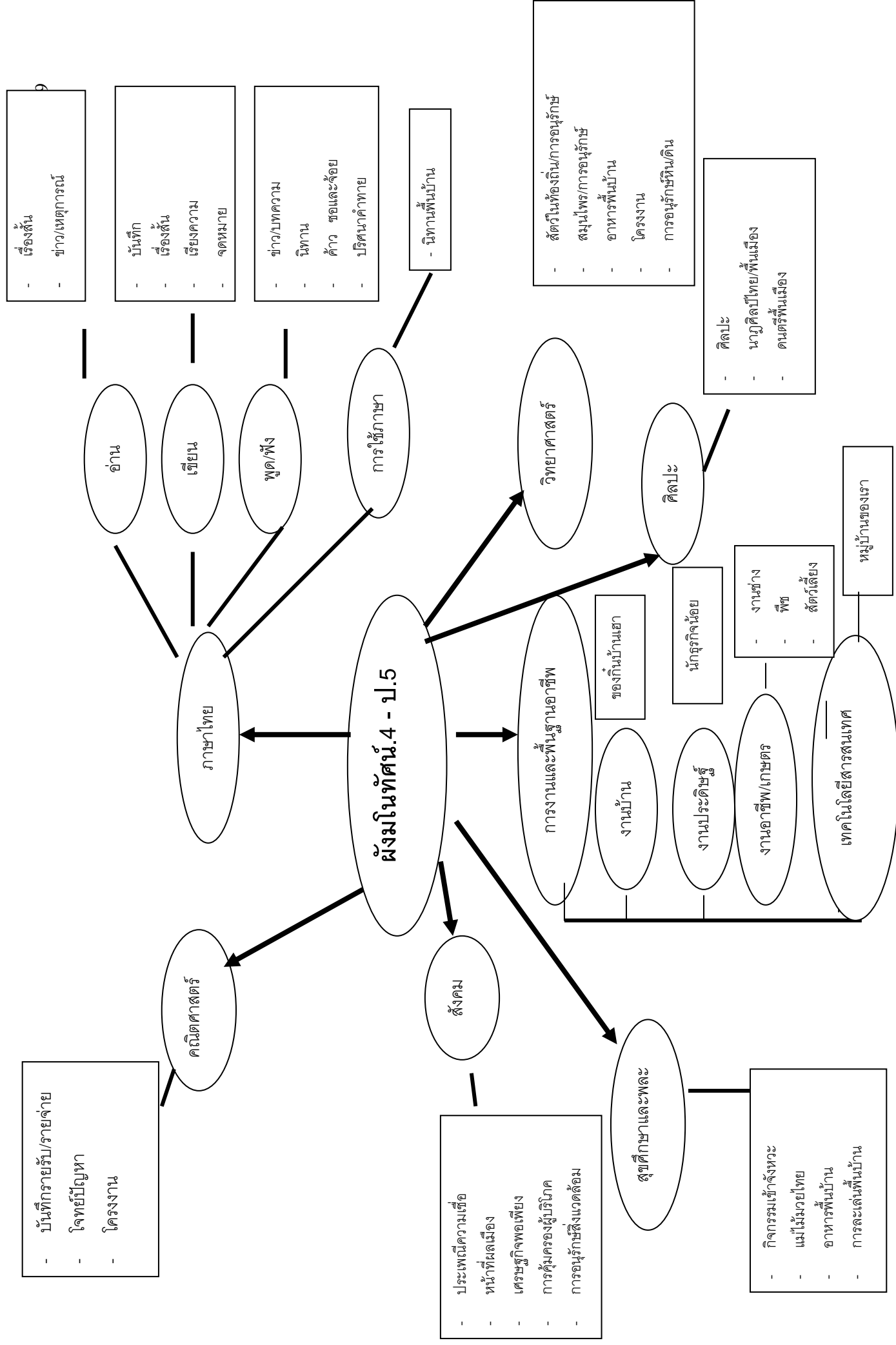
อนุรักษพีชในท้องถิ่น ครูชาวบ้านจะให้ความรู้เพิ่มเติมว่าการนำประโยชน์ของห้อมมาใช้มันควรปฏิบัติอย่างไร เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ความเชื่อของคนในชุมชนอย่างไร เป็นต้น

ในช่วงชั้นที่ 1 (ชั้น ป.1 - 2) ได้นำเอาการเล่นพื้นบ้านและของเล่นพื้นบ้านมารวมกัน โดยมีครูชาวบ้านมาจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ได้มีการประดิษฐ์ของเล่นด้วยวัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น และนำมาฝึกเล่นกัน ซึ่งเป็นการอนุรักษ และได้ฝึกทักษะการเล่นของเด็ก เช่น การละเล่น โกงกาง ลูกข่าง เป็นต้น ซึ่งเป็นการบูรณาการกลุ่มสาระพลศึกษา การงานอาชีพฯ และสังคมเข้าด้วยกัน เป็นต้น

อ.บุญส่ง ช่อตรง กล่าวว่า "ถ้าให้นักเรียนออกมาเล่นนอกชั้นเรียน แล้วมีผู้รู้ในท้องถิ่นมาร่วมจัดการเรียนการสอนด้วยอย่างนี้ นักเรียนจะสนใจและสนุกสนานมาก"

ผังมโนทัศน์ที่ร่วมกันกำหนด มีดังนี้

6. การทดลองจัดการเรียนการสอน

เนื่องจากครูมีจำนวนน้อยและต้องสอนหลาย ๆ กลุ่มสาระ ดังนั้นครูจึงใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการ โดยการตั้งหัวข้อเรื่อง ในการจัดการเรียนรู้ในขณะที่เรียนรู้นั้น ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้แบบองค์รวม ซึ่งครูต้องมีการติดตามผลงานของผู้เรียน และครูต้องคอยตรวจสอบว่าครอบคลุมจุดประสงค์ของแต่ละสาระการเรียนรู้ได้ครบถ้วนหรือไม่อย่างไร ถ้าไม่ครบควรมีการเสริมในจุดใดบ้าง ซึ่งแต่ละช่วงชั้น แต่ละสาระการเรียนรู้มีปัญหา อุปสรรค และวิธีการในการแก้ไข ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1

การจัดการเรียนการสอนในช่วงชั้นนี้ ครูและนักเรียนประสบกับปัญหามาก เนื่องจากนักเรียนกำลังอยู่ในช่วงที่ต้องมีการฝึกพื้นฐานหลาย ๆ ด้านพร้อมกัน จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมพื้นฐานก่อน จึงไม่สามารถนำครูชาวบ้านมาจัดการเรียนการสอนได้ครบทุกกลุ่มสาระ แต่จะมีการฝึกทักษะด้านพลศึกษา การงานอาชีพและเทคโนโลยี และสังคมโดยฝึกการเล่นพื้นบ้านที่ครูชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน ซึ่งนักเรียนเรียนรู้ด้วยความสุข สนุกสนานมาก การเล่นพื้นบ้านที่จัดมี บ้องโพละ (ก๋องถบ) โกงกาง รถประคิษฐ์ เป็นต้น

ปัญหาที่พบ

1. ครูยึดติดหลักสูตรแกนกลางมากเกินไป
2. ไม่ปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้
3. ไม่ยอมรับรู้การเปลี่ยนแปลง และไม่พัฒนาตนเอง
4. ไม่มีการยอมรับซึ่งกันและกัน
5. สอนแต่ภาษาไทย คณิตศาสตร์ เพราะกลัวเด็กเรียนไม่จบหลักสูตร ยึดเนื้อหามากกว่ายึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. ชุมชนมีความต้องการให้นักเรียนเรียนมาก ๆ เพราะจะได้รู้หนังสือมาก ๆ

แนวทางแก้ไข

จากปัญหาที่พบคณะวิจัยและครูผู้สอนได้มีการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อแลกเปลี่ยนเสนอความคิดเห็น ความต้องการ และปัญหาของครูผู้สอนแต่ละคน เพื่อจะได้หาทางแก้ไข ซึ่งจากการพูดคุย/ประชุมกลุ่มย่อย จึงทำให้ทราบว่าครูผู้สอนไม่ทราบวิธีการที่จะนำเอาภูมิปัญญา หรือแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอนได้อย่างไร และไม่กล้าที่จะน่านักเรียนไปเรียนรู้นอกชั้นหรือนอกโรงเรียน เนื่องจากกลัวอุบัติเหตุที่อาจจะเกิดขึ้นกับเด็กได้ คณะวิจัยจึงได้นำตัวอย่างกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญา/แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาเป็นตัวอย่างให้คณะครูได้

ศึกษา พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการจัดการเรียนการสอนที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ เช่น จัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้าน โดยให้ครูชาวบ้านมาจัดการเรียนการสอนที่ได้ค้นคว้าใหญ่ในบริเวณโรงเรียน ซึ่งสามารถนำไปบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สุข - พละ เรื่องการออกกำลังกาย กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการประดิษฐ์ของเล่น กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการนับ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องการวาดรูประบายสี กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การเล่าเรื่องจากภาพ เป็นต้น

จากการยกตัวอย่างและการชี้แนะวิธีการที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมเช่นนี้ ทำให้คณะครูที่สอนในช่วงชั้นที่ 1 ร่วมปรึกษากันว่าในการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้านนั้น ตนเองสามารถโยนไปยังกลุ่มสาระที่ตนเองรับผิดชอบได้อย่างไร โดยผู้เรียนก็ยังได้รับความรู้ตามความต้องการของผู้ปกครองเหมือนเดิม ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนการสอนนี้เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ แต่เป็นการบูรณาการข้ามสาระการเรียนรู้ที่มีผู้สอนหลายคนนั่นเอง

ช่วงชั้นที่ 2

การสอนในช่วงชั้นที่ 2 คือ ป. 4 - 5 นั้นส่วนใหญ่ครูประจำชั้น ซึ่งเป็นครูคนเดียวจึงต้องจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งแต่ละกลุ่มสาระมีผลการวิจัย ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข ดังนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ในส่วนของสาระแกนกลางนั้นครูผู้สอนได้จัดสอนตามปกติ แต่ในส่วนสาระเพิ่มเติมนั้น ความต้องการของชุมชนคือ ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาถิ่นได้ฝึกเขียน พูด เกี่ยวกับคำจ้อย ซอ และการเล่นปริศนาคำทายท้องถิ่น โดยมีผู้รู้คือ แม่อุ้มมอย ทิศอุ่น แม่อุ้มหนู กันทะ คำแหง แม่อุ้มถึง ทองดี พ่ออุ้มก้อง อินแก้ว และนักเรียนได้เรียนรู้ภาษาถิ่นจากพ่อहनานายมโนศ

ปัญหาที่พบปรากฏว่าเมื่อถึงเวลาที่ได้นัดหมายกันไว้ครูชาวบ้านไม่ว่าง หรือถ้าว่างก็จะให้ความรู้หรือสอนนักเรียนไม่เป็น นอกจากนี้ยังสอนไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ไม่เป็นไปตามความคาดหวัง จึงได้แก้ปัญหาโดยให้นักเรียนไปเรียนนอกเวลา ครูชาวบ้านจะสอนให้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น เช่น ค.ณ กิตติยา มโนศ ไปเรียนรู้กับครูชาวบ้าน ซึ่งบางครั้งครูชาวบ้านก็ให้ความร่วมมือไม่มากนัก ขณะที่ช่วงชั้น ป.4 - ป.5 จึงได้ปรับเปลี่ยนการเรียนภาษาถิ่นมาเป็นคำเมืองแทน เพราะคำเมืองทุกครอบครัวจะใช้เป็นประจำอยู่แล้ว จึงได้จัดทำคำศัพท์ภาษาไทยมาเป็นคำเมือง ซึ่งทำให้นักเรียนไม่เบื่อเพราะได้จัดทำโครงการ คำเมืองวันละคำ จะเห็นได้ว่าเด็กได้ฝึกทั้งการเขียน การพูด ที่ถูกต้องในเวลาเดียวกัน

สำหรับช่วงชั้นที่ 2 ศึกษาเรื่อง **หมู่บ้านดงหลวง** นักเรียนได้ไปศึกษากับผู้เฒ่าผู้แก่ในแต่ละห่อมหมู่บ้านของนักเรียน ซึ่งในแต่ละห่อมบ้านนั้นจะได้รับความรู้เหมือนกัน แต่ที่สนใจศึกษาในเรื่องนี้อย่างจริงจังนั้น คือ ด.ญ.สุพัตรา อินตะขัติ ด.ช.มานะ กันทาคำแหง และ ด.ช.สุรเชษฐ กำแพงคำ ที่ได้ไปสอบถามท่านกำนัน สิงห์คำ ศิริลักษณ์ ทำให้ทราบเนื้อหาทั้งหมดกรมศิลปากรนำไปศึกษาแล้ว นักเรียนจึงได้รับรู้เพียงเรื่องเล่าขานจากตำนานเท่านั้น นักเรียนสนุกสนานมากจากการค้นหา เรื่องเล่าโบราณ จึงได้จัดทำเป็นนิทานขึ้นเพื่อให้รุ่นหลัง ๆ ได้ศึกษากันไป

การเรียน คำว จ้อย จากผู้รู้ นั้น นักเรียนจะจัดกลุ่มกันศึกษาจำนวน 5 กลุ่ม แต่ละกลุ่มจะไปศึกษานอกเวลา เช่น เสาร์ อาทิตย์ หรือกลางคืน หัวหน้ากลุ่มจะแบ่งกันรับผิดชอบ เช่น คนสอบถาม คนจดบันทึก และคนฝึกพูดร้อง แต่ละกลุ่มจะนำมาทำรายงาน เช่น แอ้วสาว คำวสอนลูก คำวอำบุญคุณพ่อ แม่ เป็นต้น ครูชาวบ้านให้ความร่วมมือดีมาก ที่นักเรียนมาศึกษาเรียนรู้เรื่องคำว จ้อย ขอ เพราะนักเรียนจะได้สืบสานประเพณีต่อไป นักเรียนชั้นป.4 – ป.5 ได้ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับการละเล่นปริศนาคำทาย ภาษาพื้นเมืองอีกทางหนึ่งด้วย

ตัวอย่าง เช่น อะไรเอ่ย ? สองพี่น้อง อยู่หลายจุ่มปวก (หู)

อะไรเอ่ย ? โกงโง้ง โง้งข้ามโต้งสามแสน (รู้งกินน้ำ) เป็นต้น

จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนและครูชาวบ้านให้ความร่วมมือดีมาก แต่ละกลุ่มยังจัดทำรายงานปริศนาคำทายเล่มใหญ่ให้นักเรียนรุ่นน้องได้ศึกษาอีกต่อไป ในเวลาเดียวกันนักเรียนได้ฝึกทักษะด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียนด้วย

ฉะนั้นสาระวิชาภาษาไทยในช่วงชั้นที่ 2 จัดให้นักเรียนศึกษาด้วยตนเอง ในระบบกลุ่ม โดยศึกษานอกเวลาเรียน นักเรียนแต่ละกลุ่มได้ฝึกความมีวินัยในตนเอง ความสามัคคีในหมู่คณะ และยังสามารถถ่ายทอดให้ห้องเรียนอื่น ๆ ที่ไม่ได้ศึกษา เช่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จะไปศึกษาด้วยทำให้นักเรียนชั้น ป. 4 – ป.5 เกิดความภาคภูมิใจและมั่นใจในตนเองมากขึ้น เพราะได้เป็นผู้แนะนำและขยายความรู้ให้กับพี่ ๆ ชั้น ป. 6 และพี่ ๆ ชั้น ป.6 นำกระบวนการเรียนรู้ของน้อง ๆ ไปเป็นตัวอย่างในการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ของตนเองได้อีกด้วย

ผลจากการเรียนการสอนนักเรียนสามารถจัดทำหนังสือนิทานพื้นบ้าน โดยเขียนจากตำนานพื้นบ้านที่ผู้รู้ได้เล่าให้ฟัง ในส่วนเรื่องของคำว จ้อย และชอนั้น ครูชาวบ้านส่วนมากเป็นคนสูงอายุที่สุขภาพไม่ค่อยดีนัก ไม่สามารถมาสอนตามเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ จะมาสอนที่โรงเรียนได้เป็นบางครั้งเท่านั้น

แนวทางแก้ไข ให้ตัวแทนนักเรียนในชั้นไปเรียนรู้จากผู้รู้ที่บ้านนอกเวลาเรียน เช่น วันเสาร์ วันอาทิตย์จนมีความรู้ ความเชี่ยวชาญแล้ว จึงกลับมาเป็นผู้ถ่ายทอดให้กับเพื่อน ๆ

ในชั้นเรียน จนนักเรียนมีความสามารถด้านคำนวณ จ้อย ขอได้ทั้งชั้น ส่งผลให้ผู้ที่เป็นตัวแทนที่ไปเรียนรู้นอกเวลาเรียน และนอกโรงเรียน มีความภาคภูมิใจ และมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ตามธรรมชาติของสาระคณิตศาสตร์แล้ว นักเรียนต้องเรียนรู้พื้นฐานให้เข้าใจก่อน จึงจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ในการจัดการเรียนการสอนในสาระนี้จึงไม่มีสาระเพิ่มเติม แต่ผู้สอนได้ให้นักเรียนนำสิ่งที่พบเห็นในชีวิตประจำวันมาเป็นตัวอย่าง และให้นักเรียนแต่งโจทย์คณิตศาสตร์จากสิ่งที่พบเห็นในชีวิตประจำวันเท่านั้น

ในส่วนของโครงการคณิตศาสตร์จะจัดการเรียนการสอนในช่วงภาคเรียนที่ 2 ต่อไป

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

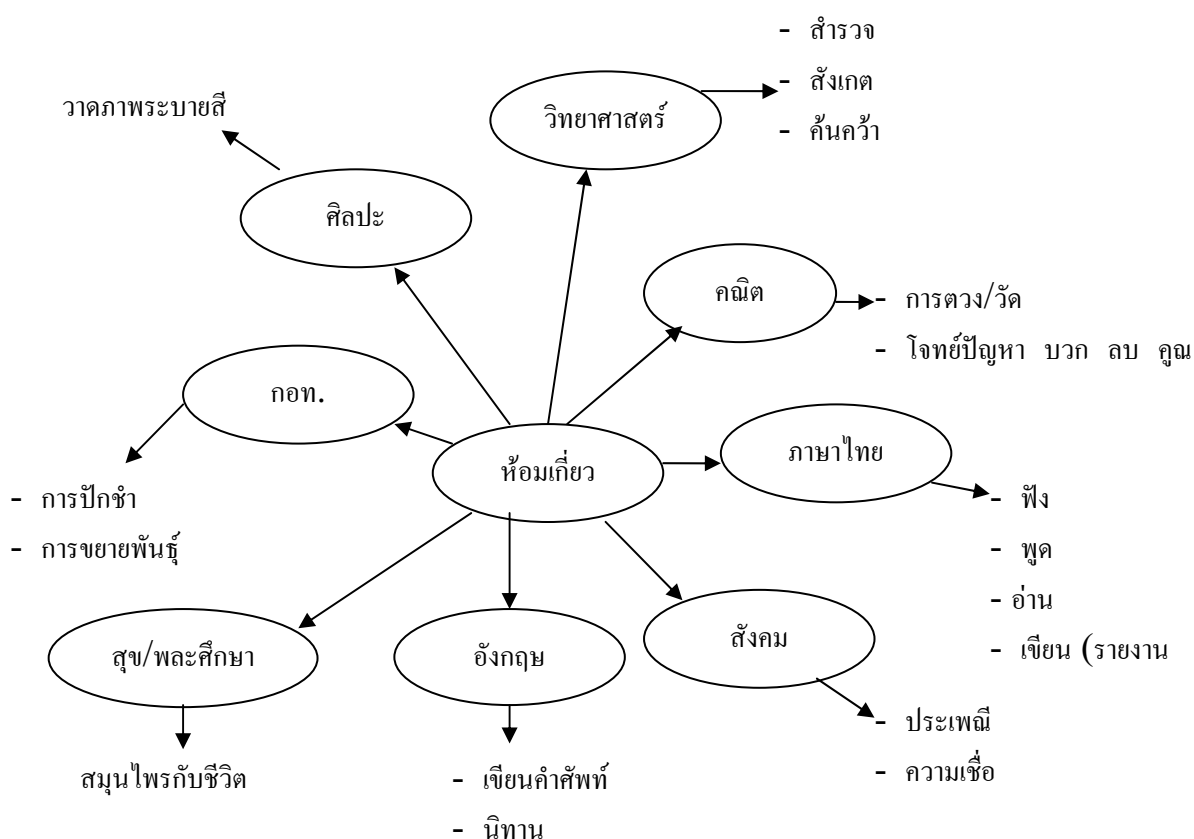
ครูร่วมกับครูชาวบ้าน ซึ่งมีแม่อยู่ดี สุภาใจ แม่อยู่จัน จตุรงค์ และหลวงพ่อกุด ได้จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการทำน้ำหมักชีวภาพจากผัก ผลไม้ การทำอาหารพื้นบ้าน ที่สามารถบูรณาการได้กับสาระการงานอาชีพ ฯ เรื่องไม้ไผ่กับความเชื่อ เรื่องสมุนไพร "หอมเกี้ยว" สมุนไพรจากกล้วย ที่สามารถนำไปบูรณาการกับสาระสังคม สาระการงานอาชีพ ฯ และสาระสุขศึกษา เป็นต้น

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5 ครูคนเดียวไม่สามารถสอนได้ทั่วถึง การแก้ปัญหาจึงใช้การสอนแบบบูรณาการโดยใช้สาระวิทยาศาสตร์เป็นสาระหลัก เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพจากผลไม้ นักเรียนสามารถบอกถึง คุณค่าทางโภชนาการ วิธีการปลูก การถนอมอาหาร การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การชั่ง ตวง วัด และการนำไปใช้แก้ปัญหา จากสาระวิทยาศาสตร์ นักเรียนสามารถแจกแจงไปได้หลายวิชา ในเวลาครูชาวบ้าน 1 ท่านก็สามารถให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้หลาย ๆ สาระ โดยให้นักเรียนบูรณาการจากเรื่องราว น้ำหมักจากผลไม้ ไปสู่การใช้ในชีวิตประจำวันได้ ผู้ปกครองเห็นความสำคัญ จากน้ำหมักชีวภาพ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 5 ได้ขยายผลไปสู่พี่ ๆ ประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 และนำไปใช้ที่บ้านทำให้บางครอบครัว ได้แก่ ครอบครัวของ ด.ญ.วิลาวัลย์ ปัญญาบุญ และครอบครัว คุณนงคราญ พงศ์ลังกา นำไปใช้กับคอกหมูซึ่งส่งกลิ่นเหม็นรบกวนเพื่อนบ้าน เมื่อนำน้ำหมักชีวภาพไปใช้แล้ว ปรากฏว่ากลิ่นเหม็นนั้นลดน้อยลงมาก ทั้งยังสามารถอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ดีอีกด้วย ดังนั้นนักเรียนชั้น ป.4 ถึง ป.5 ได้สอนพี่ ป.6 ทำน้ำหมัก และนำไปเลี้ยงหมูของโรงเรียน ซึ่งได้ผลดีมาก คอกหมูไม่มีกลิ่น หมูโตเร็วได้น้ำหนัก เมื่อนำหมูไปจำหน่ายแม่ค้าชมว่าเนื้อหมูมีสีสวย ไม่มีมันติดมาก และมีน้ำหนักดีด้วย นักเรียนชั้น ป.4 - ป.5 พอใจที่ได้รับความรู้จากครูชาวบ้าน และสามารถนำความรู้ไปใช้กับชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

ด.ช.นรากร คำแขก ด.ช.ณัฐพงศ์ คุตะมะติง ด.ญ.นิตยา กำแพงคำ ด.ญ.กิตติยา มโนยศ นำน้ำหมักชีวภาพไปใช้กับห้องน้ำที่บ้าน ผู้ปกครองชมว่าดับกลิ่นได้ดีมาก

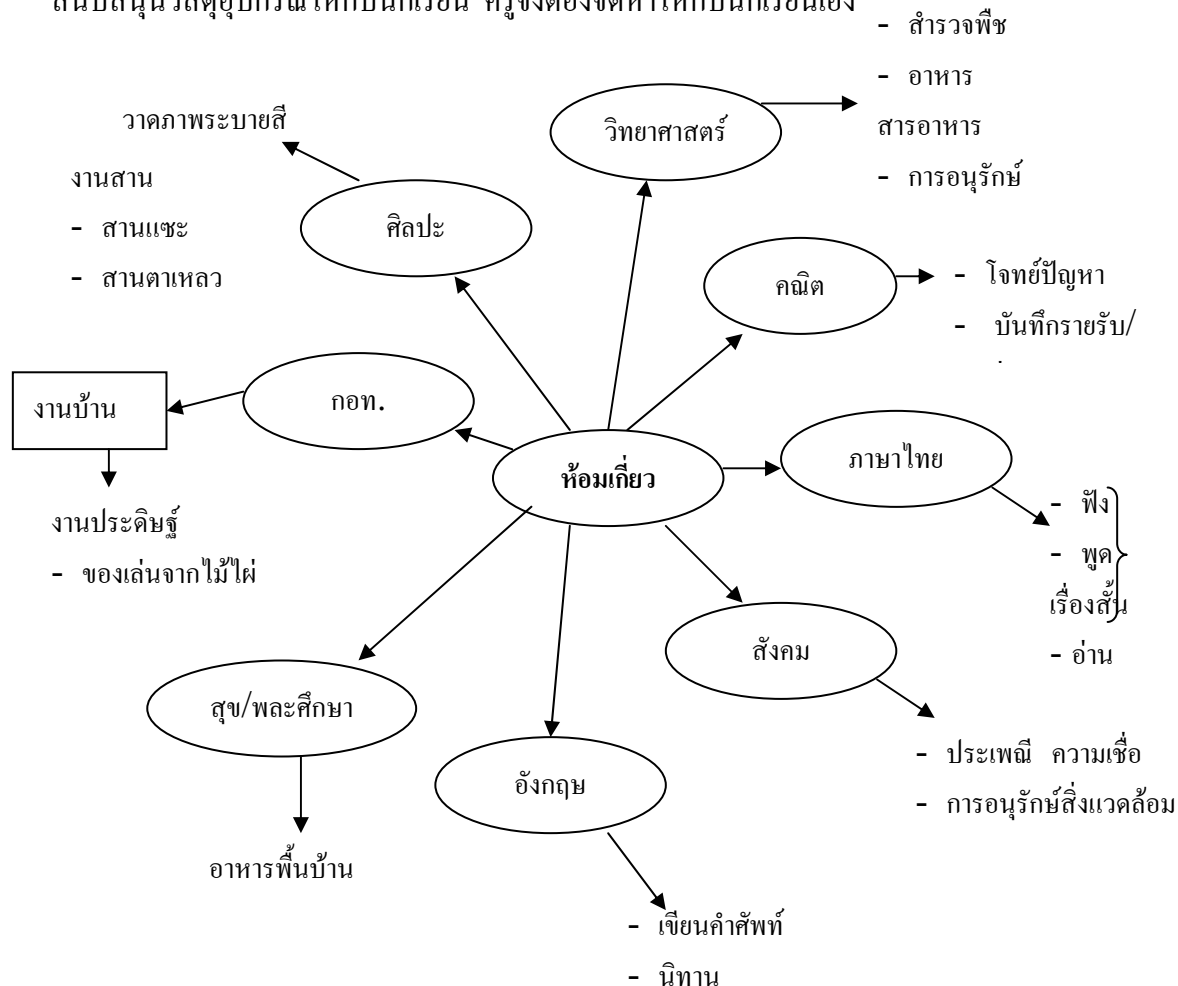
ด.ช.ภานุเดช สิทธิพรหม ด.ช.ธนวัฒน์ สุขใจ ด.ช.ทศพร เสียงสวัสดิ์ นำน้ำหมักชีวภาพและกากไปเลี้ยงปลาในบ่อของโรงเรียน ปลาโตเร็ว น้ำมีสีสวยไม่เน่าเหม็น แสดงว่าน้ำหมักชีวภาพสามารถปรับสภาพน้ำในบ่อปลาได้ดีมาก

จากการศึกษาเรื่องพืช ใบเลี้ยงเดี่ยว และใบเลี้ยงคู่ นักเรียนได้ศึกษาสมุนไพรหอมเกี้ยว จากชาวบ้าน คือ แม่ศรีทอง ใฝ่จิต นักเรียนสามารถนำไปบูรณาการได้ครบ 8 สาระ เช่น วิทยาศาสตร์ นักเรียนศึกษาค้นคว้า เรื่องใบเลี้ยงคู่ การขยายพันธุ์ การสกัดสี อุณหภูมิ ปฏิกิริยา

ในส่วนของพืชใบเลี้ยงเดี่ยว นักเรียนได้ศึกษาเรื่อง **ไม้ไผ่** จากแม่อุ้ยจิ้น จตุรงค์ และแม่อุ้ยดี สุภาใจ ซึ่งเป็นครูชาวบ้านที่ได้สอนเรื่องราวเกี่ยวกับ ไม้ไผ่ เช่น การเลือกไม้ การจักตอก การจักสาน การขยายพันธุ์ ครูประจำวิชาได้นำนักเรียน ๒.6 มาเรียนร่วมด้วย และสามารถนำความรู้ไปบูรณาการได้ครบ 8 สาระ ดังแผนผัง แต่ผู้ปกครองนักเรียนบางคนมีปัญหาไม่เข้าใจ เช่น ได้สอนการจักตอก , งานสาน ซึ่งผู้ปกครองนักเรียนได้บอกว่าพ่อและแม่เป็น

หมดแล้ว อยากให้ครูสอนหนังสือมากกว่า ผู้ปกครองบางคนไม่ให้ความร่วมมือ โดยไม่ให้การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ให้กับนักเรียน ครูจึงต้องจัดหาให้กับนักเรียนเอง

ผลจากการเรียนการสอนทำให้นักเรียนมีความตระหนัก และภาคภูมิใจในท้องถิ่น มากยิ่งขึ้น สามารถนำเอาความรู้ที่ได้รับมาใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน เช่น นักเรียนจะไม่ทิ้งเศษ ผัก ผลไม้ แต่จะเก็บไว้เพื่อนำมาทำน้ำหมักชีวภาพ การทำอาหารพื้นบ้าน เช่น แกงหอย แกงแค ซึ่งนักเรียนสามารถทำและจำหน่าย เพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว และที่สำคัญได้ตระหนักถึงคุณค่าทางอาหารที่มีต่อร่างกายที่ไม่มีอันตรายต่อสุขภาพ ราคาถูกและสามารถหาได้ง่ายในท้องถิ่น

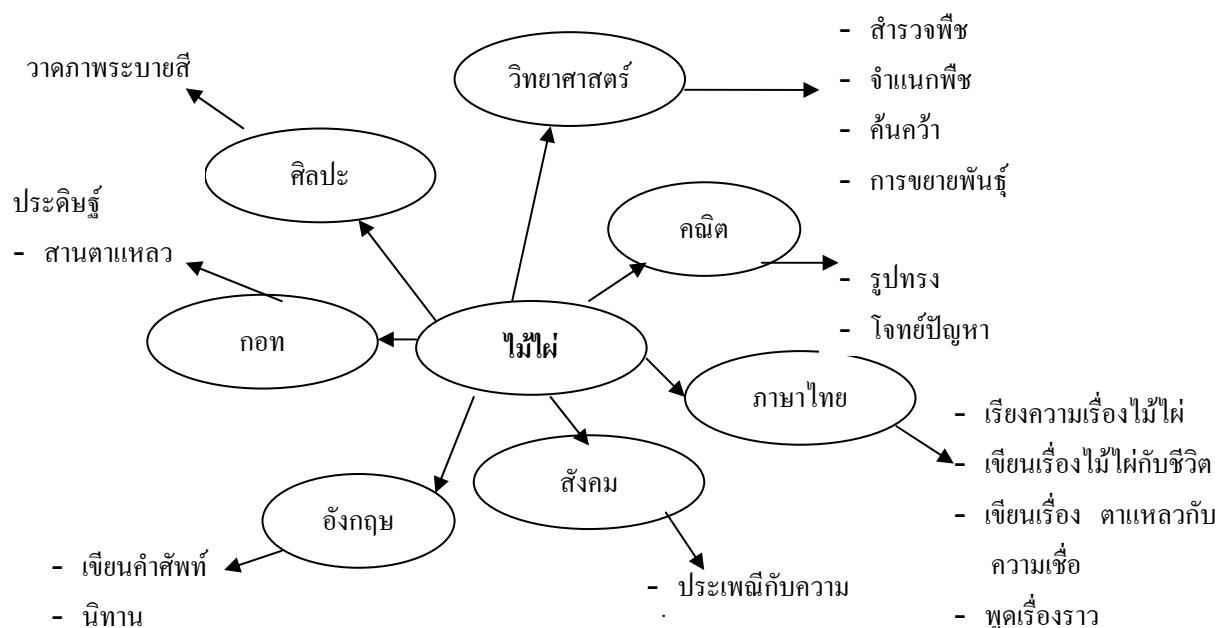
ปัญหาที่เกิดขึ้น คือครูชาวบ้านสามารถมาสอนได้เป็นบางครั้งเท่านั้น เนื่องจากต้องไปประกอบอาชีพ และอุปกรณ์เครื่องปรุงในการประกอบอาหารนั้น บางครั้งไม่สามารถหาได้ในท้องถิ่นอย่างเพียงพอตามความต้องการ ต้องจัดซื้อเพิ่มเติม

แนวทางแก้ไข ต้องมีการสำรวจไว้ล่วงหน้าว่าช่วงระยะที่ทำการเรียนการสอนนั้นมีวัตถุดิบอะไรบ้างในท้องถิ่น ซึ่งบางครั้งทางโรงเรียนต้องมีการวางแผนจัดเตรียมไว้ก่อนล่วงหน้า เช่น ให้นักเรียนเลี้ยงปลา ปลุกผัก ปลุกกล้วย ไว้ก่อน เมื่อผลผลิตเพียงพอแล้วจึงค่อยจัดการเรียนการสอนในเรื่องนั้น ๆ เป็นต้น

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

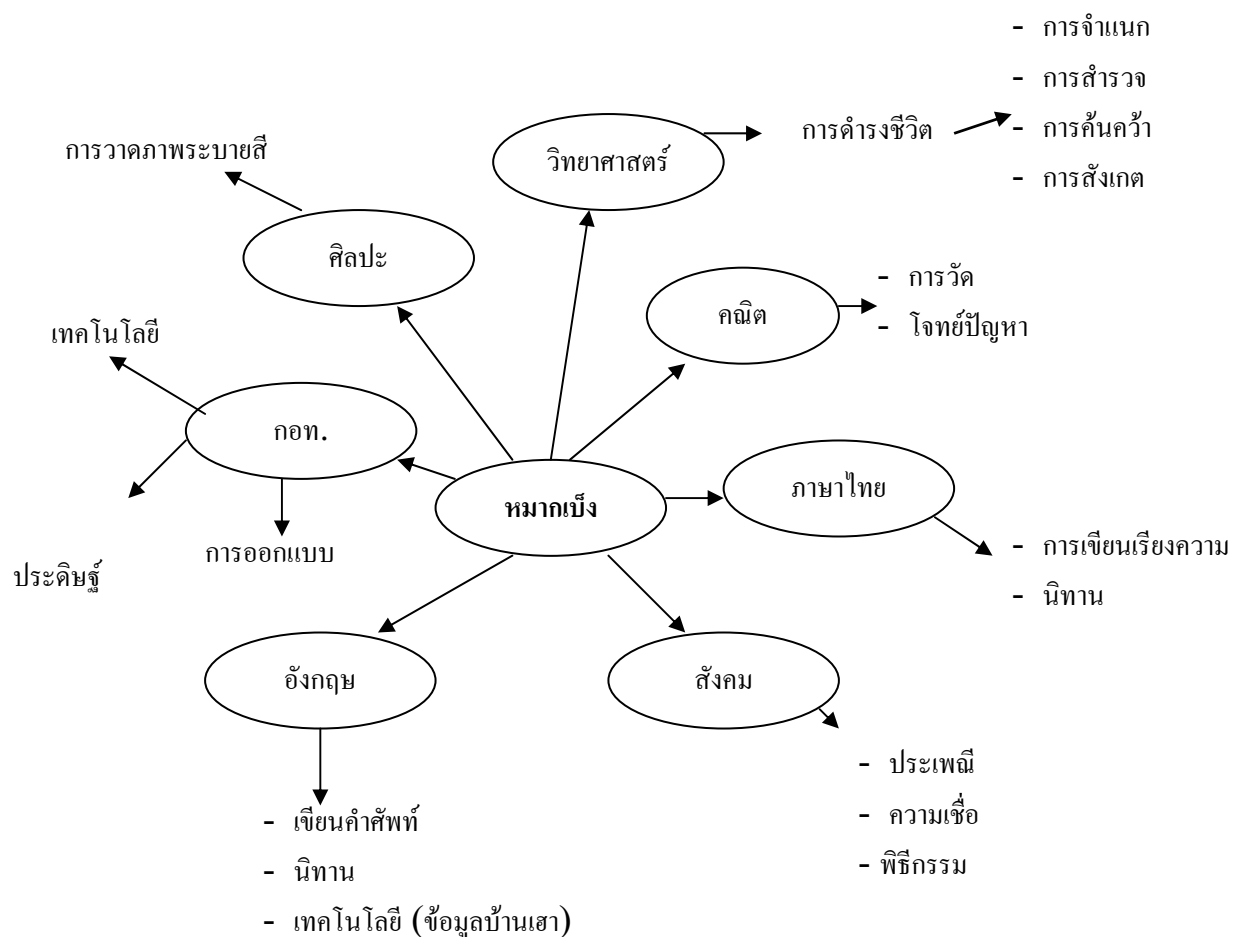
นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราววิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ด้านความเชื่อ เรื่องพิธีกรรมต่าง ๆ และวัฒนธรรมประเพณี โดยได้เรียนรู้จากครูชาวบ้าน คือ แม่อุ้ยคำ กันทะคำแหง แม่อุ้ยจิ้น จตุรงค์ แม่อุ้ยดี สุภาใจ แม่บัวผา รังสี เป็นต้น ซึ่งครูชาวบ้านได้สอนเรื่องราว วิธีการจัดทำเครื่องบูชาในงานพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น การส่งเคราะห์ ส่งสะดวง ขึ้นท้าวทั้งสี่ พิธีงานบวช งานปอย การจัดเครื่องแต่งดาเนื่องในงานพิธีต่าง ๆ เป็นต้น

ในการเรียนรู้กับครูชาวบ้าน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 ได้เชิญนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มาเรียนร่วมด้วย ซึ่งการเรียนส่วนมากจะเรียนเฉพาะวันพฤหัสบดี และวันศุกร์ ครูชาวบ้านให้ความร่วมมือดีมาก ครูได้ใช้การเรียนรู้แบบบูรณาการ ดังแผนผัง

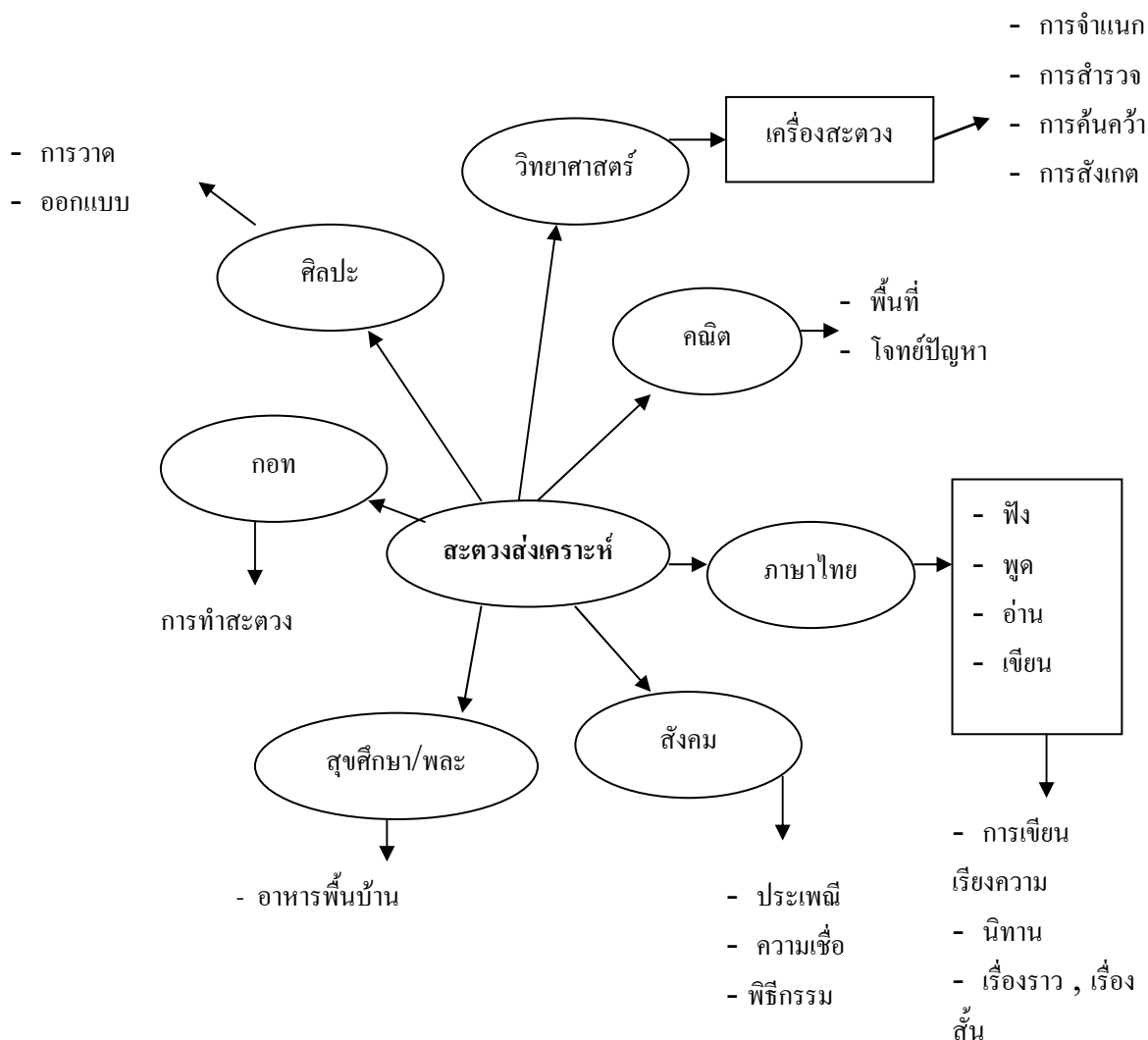
การสานหมากเบ็ง

ได้มีการเรียนรู้จากครูชาวบ้าน แม่บัวผา รังสี นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5 และ ป.6 เรียนร่วมกัน ครูสามารถจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการดังแผนผัง

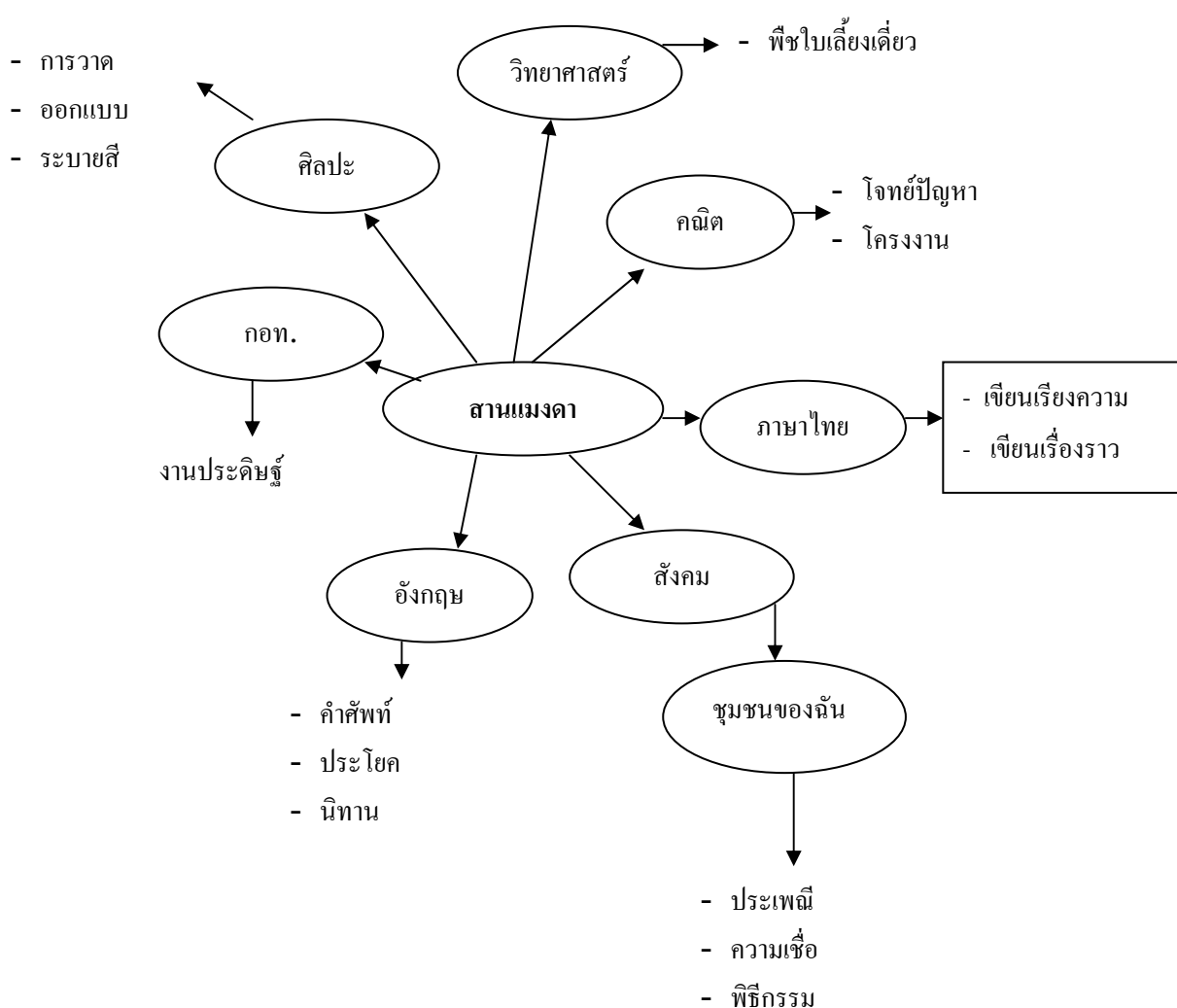
สะตวงสังเคราะห์

ครูชาวบ้าน คือ แม่อุ้ยคำ กันทะคำแหง แม่อุ้ยดี สุภาใจ โดยใช้สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นสาระหลัก นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราว ประเพณีความเชื่อ พิธีกรรมต่าง ๆ จากครูชาวบ้าน ส่วนในสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ได้สอนเรื่องเกี่ยวกับพื้นที่ โดยการนับช่อง การใช้สูตรในการหาพื้นที่ เครื่องใช้ที่นำมาใส่ในสะตวง เช่น ธงสีต่าง ๆ หรือ อาหารคาวหวานต่าง ๆ ซึ่งส่วนมากเป็นอาหารพื้นบ้าน นั้นได้ให้นักเรียนตั้งโจทย์ปัญหาเพื่อนำข้อมูลนั้นมาบวก ลบ คูณ หารตามความสนใจของผู้เรียน เช่น ธงแต่ละสีมีจำนวน 9 ผืน ธงทั้งหมดมี 7 สี จะต้องนำธงทั้งหมดมาใส่ในสะตวงกี่ผืน เป็นต้น โดยครูได้บูรณาการดังแผนผัง

การทำแมงดากับความเชื่อ

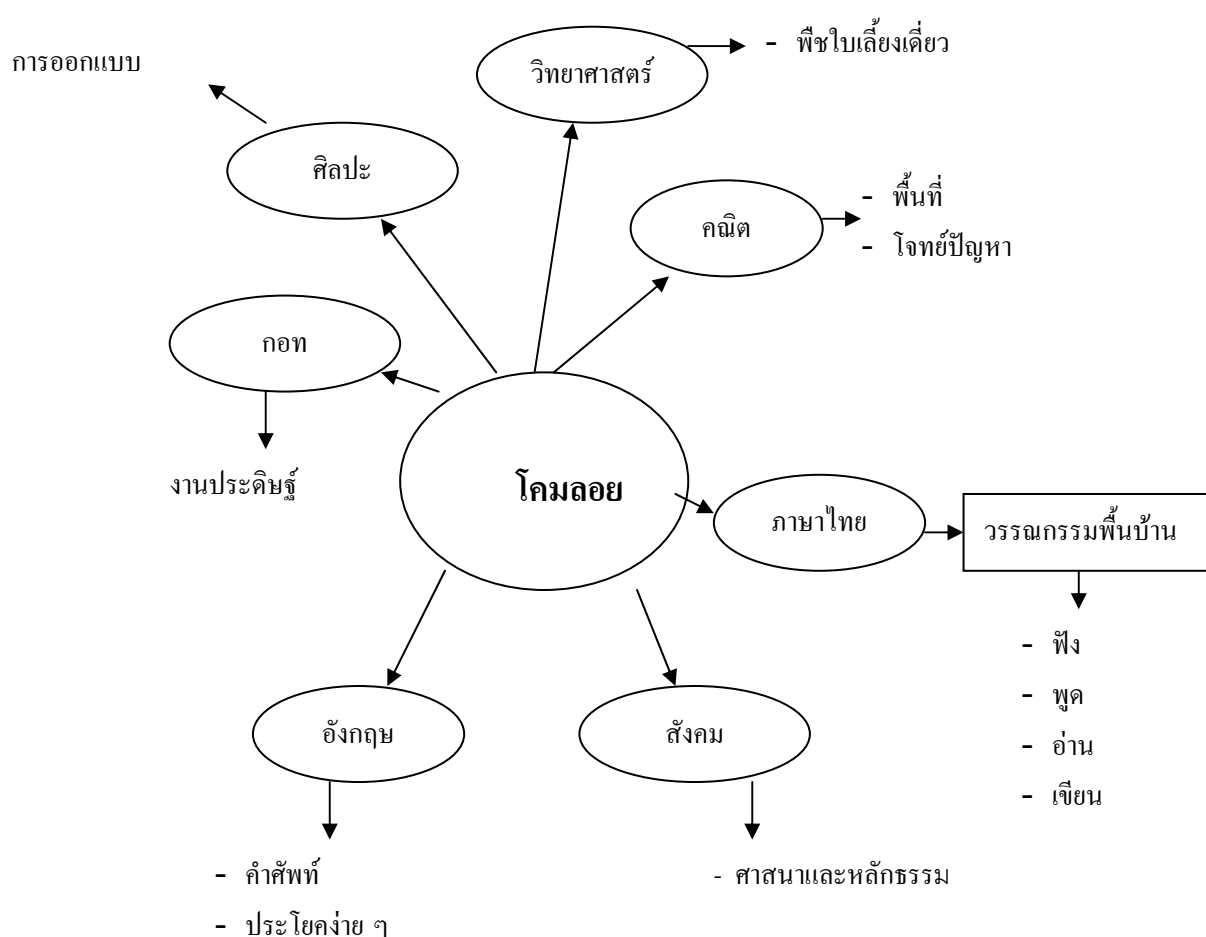
ได้รับความรู้จากแม่อุ้ยคำ ขัติเสน แต่ไม่สามารถมาให้ความรู้ตามที่นัดหมายได้ จึงได้ส่งนักเรียน คือ ค.ญ.กิตติยา มะโนยศ ดช.วีระศักดิ์ ขัติเสน ค.ญ.นิตยา กำแพงคำ และ ค.ช.โชคชัย ชัยสวัสดิ์ ไปศึกษาเรียนรู้นอกเวลาและนำมาขยายผลในห้องเรียน และยังสามารถขยายผลไปถึงนักเรียนชั้น ป.6 อีกด้วย ทำให้นักเรียนมีความภูมิใจมากที่สามารถทำได้ และนักเรียนจะถามครูเสมอว่าห้องเรียนเราเป็นห้องเรียนพี่สอนน้อง แต่เวลานี้ทำไมกลับเป็นน้องมาสอนพี่ นักเรียนพอใจในความสามารถของตนเองมาก ในขณะที่พี่ ๆ ชั้น ป.6 ก็ยอมมาเรียนรู้กับน้อง ๆ ด้วยความเต็มใจและสมัครใจ ครูประจำชั้นได้จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการดังแผนผัง

นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เมื่อมีงานในชุมชนนักเรียนสามารถทำกิจกรรมร่วมกับผู้เฒ่าผู้แก่ได้จนได้รับคำชมเชยว่าเด็กตัวเล็ก ๆ สามารถทำได้ดีกว่าผู้ใหญ่เสียอีก

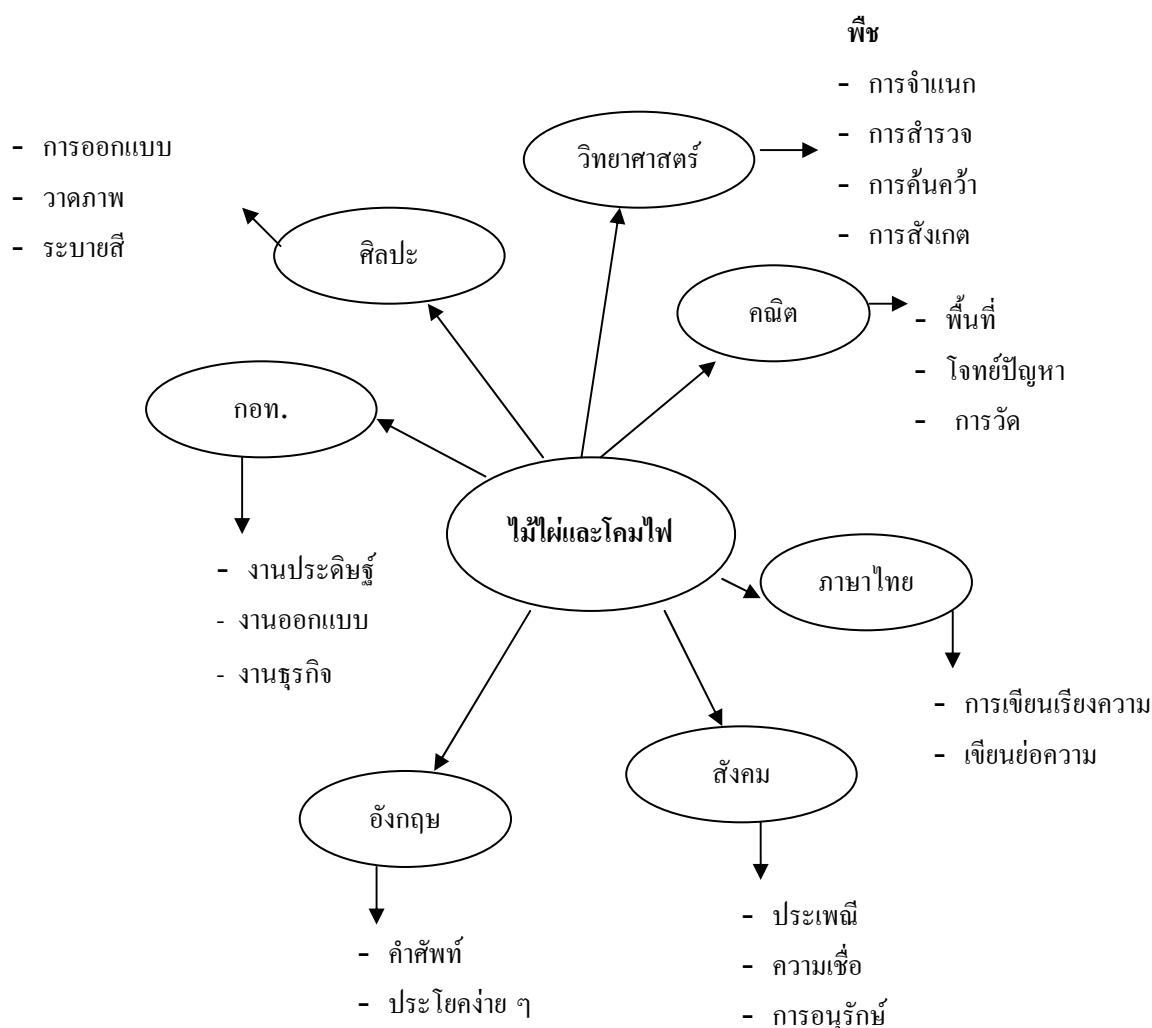
โคมลอย

นักเรียนได้เรียนรู้จากพระวัดห้วยม ซึ่งไม่ใช่ผู้รู้ในพื้นที่ของโรงเรียน แต่หลวงพ่อเกตุ ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้ได้ดีมาก ขอมสละเวลาประมาณ 3 วัน เพื่อมาให้ความรู้ ด้านความเชื่อ เรื่อง การปล่อยโคมลอย หลวงพ่อจะบอกว่า 1 ปี ควรจะปล่อยทุกข์ปล่อยโศกและจะได้รับผลบุญดีมาก ชีวิตมีความเป็นอยู่ดีขึ้น นักเรียนชั้น ป.4 – ป.6 จำนวน 55 คน ได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง นักเรียนสามารถถ่ายทอดให้ผู้ปกครองได้ ครูยังใช้การเรียนการสอนแบบบูรณาการดังแผนผัง

โคมไฟ

นักเรียนได้รับความรู้จากคุณพินทอง ชาวคำเขตต์ ในการทำโคมลอยที่เกี่ยวข้องกับประเพณีและความเชื่อ ว่าควรทำโคมไฟในช่วงเทศกาลลอยกระทง ซึ่งได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองของนักเรียนที่ได้จัดกิจกรรมนี้ร่วมกับครู ครูได้จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการดังแผน

ผลจากการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสาระการเรียนรู้กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทำให้ทราบว่าครูชาวบ้านมีความกระตือรือร้น ต้องการจะมาจัดการเรียนการสอนมาก โดยมาสอบถามว่าถึงเวลาที่ต้องจัดเตรียมอุปกรณ์หรือยัง และเป็นผู้สนับสนุนในด้านงบประมาณด้วยตนเองในการจัดเตรียมวัสดุ/อุปกรณ์ทั้งหมด พอถึงเวลาที่รับมาด้วยความเต็มใจ นักเรียนก็เรียนรู้ด้วยความสนุกสนาน ผลงานเป็นที่น่าพอใจมาก เด็กหญิงกิตติยา มโนศกล่าว่าว่า "หนูได้รับความรู้ และสนุกมาก สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันด้วย หนูยัง

สามารถทำจำหน่ายได้เงินมาด้วยค่ะ แล้วหนูจะไปเรียนเรื่องภาษาล้านนาที่บ้านแม่อุ้มมอย ทิศอุ้น
อีก"

ปัญหา/อุปสรรค คือ เวลาในการจัดการเรียนการสอนน้อย

แนวทางแก้ไข ทำการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่น ๆ

หรือต้องเรียนรู้นอกเวลาเรียนด้วย

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

นาฏศิลป์พื้นบ้าน

จากการจัดการเรียนรู้สาระแกนกลางแล้ว สาระเพิ่มเติมของตำบลแม่ยาว คือการ
ฟ้อนเจิง และฟ้อนเงี้ยว ได้ครูชาวบ้านที่มีความเชี่ยวชาญด้านนี้ คือ คุณประพันธ์ กองแก้ว และ
คุณแม่จันทร์ ไซยวงศ์ ที่มีความเสียสละ มาจัดการเรียนการสอนให้ที่โรงเรียน จนนักเรียน
สามารถฟ้อนรำพื้นบ้านได้ และยังได้สอนฟ้อนเทียน ฟ้อนแห่ ฟ้อนสาวไหม และฟ้อนดาบ
เพิ่มเติมให้อีกด้วย

นักเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง จนสามารถไปร่วมแสดงในงานต่าง ๆ
ในท้องถิ่นได้

ปัญหา/อุปสรรค คือ นักเรียนต้องการเรียนรู้ศิลปะการฟ้อนอย่างหลากหลาย แต่
เนื่องจากเวลามีจำกัดจึงทำให้จัดการเรียนรู้ได้ไม่ทัน

วิธีการแก้ไข ต้องให้นักเรียนไปเรียนรู้ตามอรัยาศัย และนำมาถ่ายทอดกันเองตาม
ความสนใจ หรือการตั้งชมรมการแสดงพื้นบ้านขึ้นในโรงเรียน และใช้วิธีเพื่อนสอนเพื่อน หรือพี่
สอนน้อง

ดนตรีพื้นบ้าน

เนื่องจากเครื่องดนตรีพื้นบ้านมีหลายประเภท จึงได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้
เรียนรู้ตามอรัยาศัย และการเล่นดนตรีนั้นต้องใช้เวลาในการฝึกฝน จึงต้องจัดการเรียนการสอนใน
เวลาว่างหลังเลิกเรียนแล้ว และในวันเสาร์ วันอาทิตย์ ซึ่งมีครูชาวบ้าน คือ คุณพิณทอง ชาวคำ
เขตต์ และลุงหนานแอ อุ่นเรือน ที่เสียสละเวลามาถ่ายทอดความรู้ให้ด้วยความเต็มใจ แต่บางครั้ง
ก็ติดงานในการประกอบอาชีพ แต่ก็เต็มใจ และดีใจที่นักเรียนไปเรียนรู้ที่บ้านในเวลาเย็น หรือใน
วันหยุด

ปัญหา/อุปสรรค คือ เวลามีจำกัดไม่สามารถสอนได้อย่างเต็มที่ตามความต้องการ
และบางครั้งก็มาสอนให้ไม่ได้ตามที่ตกลงกันไว้

วิธีการแก้ไข คือ ให้ตัวแทนนักเรียนไปเรียนรู้ที่บ้านผู้รู้ในเวลาว่าง หรือวันหยุด
แล้วกลับมาฝึกน้อง โดยให้รุ่นพี่ 1 คน ต้องฝึกน้อง 3 - 4 คน ซึ่งได้ผลเป็นที่น่าพอใจยิ่ง

ด้านศิลปะการปั้นลวดลายพื้นบ้าน

ในด้านทัศนศิลป์นั้นมีครูชาวบ้านที่มีความเชี่ยวชาญในการปั้นปูน และการเขียนเกี่ยวกับเส้นลายต่าง ๆ ตามวัด คือ คุณฉิรวุฒิ ครูบา ซึ่งเต็มใจที่จะถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน และนักเรียนให้ความสนใจมาก แต่เนื่องจากเป็นจิตรกรรมที่มีความละเอียดมากยากเกินความสามารถของนักเรียน จึงไม่สามารถปั้นปูนได้ แต่เป็นการเรียนรู้วิธีการปั้น มีความรู้เกี่ยวกับลายต่าง ๆ เป็นการปลูกฝังให้นักเรียนภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเองได้เป็นอย่างดี

ด้านศิลปะการออกแบบและการระบายสีน้ำ

เป็นการสอนการออกแบบตุ๊กตาต่าง ๆ จากปูนพลาสเตอร์ การระบายสีน้ำตกแต่งเพื่อความสวยงาม โดยมีครูชาวบ้าน คือ นายราชันย์ สลีสองสม ที่มีความเสียสละทั้งเวลา และวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งนักเรียนให้ความสนใจ และตั้งใจเรียนรู้มาก ผลการเรียนรู้คือ นักเรียนสามารถทำได้ดี นักเรียนบางคนได้รับการพัฒนาจนสามารถทำเป็นรายได้ให้กับครอบครัวอีกด้วย

ศิลปะการวาดภาพ

เป็นการสอนการวาดภาพที่ถูกหลักวิธีการวาด ครูชาวบ้าน คือ คุณกาญจนา บรรรเรียนกิจ เป็นการวาดภาพตามจินตนาการ การเขียนเรื่องราวนิทานสร้างสรรค์ (สมุดนิทานเล่มเล็ก) ซึ่งนักเรียนให้ความสนใจและเรียนรู้ได้ดี สามารถวาดภาพระบายสีได้อย่างสวยงาม ซึ่งสามารถนำไปบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง จากตำนานพื้นบ้านได้

จากการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพที่ได้จากครูชาวบ้าน นักเรียนได้รับความรู้ความสามารถถ่ายทอดให้พี่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นื่อง ป.2 อีกทอดหนึ่ง ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจของนักเรียนชั้น ป.4 - ป.5 พี่ ป.6 มาเรียนเรื่องการระบายสีโดยใช้แสงและเงา นักเรียนสามารถนำไปใช้ออกแบบเรื่องราวนิทาน ทำรายงานจนทำให้ผู้ปกครองชื่นชมผลงานของนักเรียนมาก ศิลปะการวาดภาพสามารถบูรณาการได้ในทุก ๆ วิชา ยกตัวอย่างในการจัดทำรายงานและสมุดนิทาน ที่ นักเรียนสามารถออกแบบระบายสีได้ตามจินตนาการ ครูต่างชาติชาวแคนาดาได้มาสอนวิชาภาษาอังกฤษป.4 – ป.5 ครูให้คำศัพท์ เช่น Sun River Tree Stone Fish ฯลฯ นักเรียนสามารถนำคำศัพท์ออกแบบจินตนาการเป็นรูปภาพ เน้นเรื่องราวตามจินตนาการ ครูต่างชาติ ชื่นชมนักเรียนมาก และสาระวิชาศิลปะจะถูกบูรณาการได้ในทุกสาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี

ในหลักสูตรสถานศึกษามีสาระเพิ่มเติมอีก 20 ชั่วโมง โดยแบ่งออกเป็นทั้งงานบ้าน งานประดิษฐ์ งานอาชีพ งานเกษตร และเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งการเรียนการสอนในกลุ่มสาระนี้สามารถนำไปบูรณาการกับสาระอื่น ๆ ได้ เช่น

งานบ้านเรื่องของกินบ้านเฮานั้นได้นำไปสอนบูรณาการกับสุขศึกษา และกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เช่น แกงหอย มีคุณค่าทางอาหารอย่างไร ชีวิตสัตว์ และวิธีทำอาหาร เป็นต้น

งานประดิษฐ์เรื่องลองทำดูได้จัดการเรียนการสอนบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ และศิลปะ เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ การสอนค่าว จ้อย ซอ การตอนต้นไม้ การตัดตุ้ง การทำโคมไฟในวันยี่เป็ง เป็นต้น

งานอาชีพ งานเกษตร ได้เรียนรู้เรื่อง พืชบ้านเฮา สัตว์เลี้ยงบ้านเฮา งานช่างต่าง ๆ ได้สอนบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เช่น การสอนเรื่องสมุนไพรร "หอมเกี้ยว" การตอนต้นไม้ งานช่าง เช่น การทำปูนปั้น บูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เป็นต้น

เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง ข้อมูลบ้านเฮา นั้นได้สอนบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ คณิตศาสตร์ เป็นต้น

ผลจากการเรียนการสอนโดยการลงมือปฏิบัติจริงที่ผสมผสานภูมิปัญญาพื้นบ้านกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่รู้จักนำเอาวัสดุท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างมีคุณค่า นักเรียนสามารถประยุกต์และนำความรู้ที่ได้รับมาหารายได้ระหว่างเรียน เช่น การทำตุ้ง ทำโคมไฟในวันยี่เป็ง การตอนต้นไม้ การทำน้ำหมักชีวภาพ เป็นต้น

ปัญหา/อุปสรรค คือเวลาที่กำหนดให้น้อยเกินไป รวมทั้งครูชาวบ้านไม่ค่อยมีเวลาว่าง เนื่องจากต้องประกอบอาชีพ

วิธีการแก้ไขจึงต้องให้นักเรียนไปเรียนรู้นอกเวลาเรียน และตามความสนใจ ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบนอกระบบ และตามอัธยาศัย จึงต้องให้นักเรียนไปเรียนรู้ที่บ้านของครูชาวบ้านในเวลาเย็นหรือในวันหยุดจึงจะได้ผลตามความต้องการ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)

เนื่องจากที่ตั้งของโรงเรียนบ้านทุ่งหลวง มีศูนย์วัฒนธรรมกระเจกเงา มีสถานที่ท่องเที่ยวที่ชาวต่างประเทศมาพัก จึงมีอาสาสมัครชาวต่างประเทศมาช่วยสอน เช่น จากอังกฤษ แคนาดา ญี่ปุ่น อเมริกา เป็นต้น มาช่วยสอนในโรงเรียน ทำให้นักเรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้มาก

ผลการเรียนการสอนนักเรียนสามารถสนทนาสื่อสาร มีความกล้าแสดงออก และที่สำคัญได้เรียนรู้วัฒนธรรมต่าง ๆ ของชาวต่างประเทศด้วย

ปัญหา/อุปสรรค คือ ครูชาวต่างประเทศจะเน้นแต่การสนทนาเท่านั้น จึงทำให้สอนไม่ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด ครูต้องคอยชี้แนะเพิ่มเติมอีก

วิธีการแก้ไข คือ ครูและชาวต่างประเทศที่เข้ามาช่วยสอนต้องทำความเข้าใจให้ตรงกันก่อนว่าวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระต่างประเทศมีอะไรบ้าง ต้องการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอย่างไร และครูในโรงเรียนจะคอยเสริมในส่วนใด หรือครูชาวต่างประเทศจะช่วยเสริมในจุดใดบ้าง โดยการนำเอาจุดเด่นของแต่ละฝ่ายมาจัดการเรียนการสอน

7. สรุปบทเรียนการดำเนินการทดลองจัดการเรียนการสอน

เนื่องจากจำนวนครูในโรงเรียนมีน้อย ครูไม่ครบชั้น ทำให้ครูแต่ละคนต้องมีหน้าที่จัดการเรียนการสอนหลาย ๆ สาระ จึงเป็นภาระที่หนักสำหรับครู ทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนไม่ประสบผลสำเร็จ วิธีการแก้ปัญหาจึงต้องใช้การสอนแบบบูรณาการ การเรียนรู้รอบระบบและการเรียนรู้ตามอรรถาธิบาย โดยแบ่งกลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถ ความสนใจส่วนตัวเฉพาะด้าน ไปเรียนรู้ที่บ้านของครูชาวบ้านนอกเวลาเรียน แล้วนำผลการเรียนรู้นั้นมาขยายผลให้เพื่อน ๆ ที่โรงเรียน โดยแต่ละกลุ่มจะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งทำให้นักเรียนมีความมั่นใจ ภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น นักเรียนมีการยอมรับความรู้ ความสามารถของกันและกัน มีนิสัยใฝ่เรียนรู้มากขึ้นและเกิดความรัก รัก ภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น อ.พิสมัย พลาศรีย์ กล่าวว่า "เดิมนั้นตนเองไม่ทราบว่าจะจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้นต้องทำอย่างไร คิดว่าคงเป็นเรื่องยุ่งยาก เป็นการสร้างภาระให้กับตนเองเพิ่มขึ้น แต่เมื่อได้ทดลองจัดการเรียนการสอนแล้ว จึงรู้ว่าไม่เป็นภาระยุ่งยากอย่างที่คิด นักเรียนก็มีความกระตือรือร้นมากขึ้น เรียนรู้ด้วยความสุข และเป็นการลดความซ้ำซ้อนของการจัดการเรียนรู้อีกด้วย"

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนบ้านทุ่งหลวงและบ้านศิริราษฎร์มีศักยภาพทั้งด้านบุคลากร แหล่งเรียนรู้ และวัสดุอุปกรณ์ เมื่อมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการกระจายอำนาจ เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองว่ามีสิทธิในการจัดการศึกษาตามความต้องการของชุมชนได้ จึงเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเป็นอย่างดี แต่เนื่องจากครูชาวบ้านมีอายุมาก หรือไม่มีเวลาเพราะต้องไปประกอบอาชีพ แต่ก็พอใจมากที่นักเรียนซึ่งเป็นลูกหลานไปเรียนรู้ด้วยตนเองที่บ้าน และสามารถนำมาขยายผลจนมีผลงานปรากฏเป็นที่น่าพอใจ ผู้ปกครองนักเรียนพอใจที่นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะไปเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง รู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีความประหยัด มีความรับผิดชอบ

ส่วนผู้ปกครองนักเรียนนั้นมีความภูมิใจในผลงานของนักเรียนมาก เช่น ผู้ปกครองของเด็กชายนรากร คำแขก กล่าวว่า "นักเรียนมีความรับผิดชอบมากขึ้น รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีความกระตือรือร้นไปศึกษาความรู้จากผู้อื่นในหมู่บ้าน ซึ่งดีกว่าไปทำอย่างอื่นที่ไม่มี

ประโยชน์อย่างที่เราเห็นว่า ทั้งยังสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ประโยชน์ให้กับครอบครัวได้ด้วย" ส่วนผู้ปกครองของผู้ปกครองของเด็กชาย วีระศักดิ์ จัฒติเสน กล่าวว่า "ที่แรกตนเองก็ไม่ค่อยพอใจที่ครูให้นักเรียนไปเรียนนอกโรงเรียนกับชาวบ้าน เพราะต้องการให้นักเรียนเรียนหนังสือมาก ๆ แต่มาสังเกตเห็นนักเรียนกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในเวลาว่าง ก็คิดว่าดีกว่าให้เด็กไปวิ่งเล่นหรืออยู่เฉย ๆ แต่พอเด็กไปเรียนรู้อะไรมาก็จะมาเล่าหรือเอาผลงานมาให้ดูด้วยความภูมิใจ จึงรู้ว่าการจัดการเรียนแบบนี้ก็สามารถทำให้ลูกตนเองเป็นผู้ที่รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และมีความภูมิใจ มีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับชุมชนของตนเองดีขึ้น"

นักเรียนได้รับการพัฒนาให้มีคุณลักษณะตามต้องการ คือการใฝ่เรียน ใฝ่รู้ มีความรับผิดชอบ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีการยอมรับซึ่งกันและกัน และมีความตระหนัก ภาควิชาในท้องถิ่นตนเองมาก

จากคุณลักษณะของนักเรียนที่ได้รับการพัฒนาทำให้เกิดวัฒนธรรมการถ่ายทอดความรู้อย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่เฉพาะที่สอนน้องเท่านั้น บางครั้งน้องจะสอนพี่ด้วย ซึ่งพี่ก็มีการยอมรับความรู้ความสามารถของน้อง เกิดกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กันและกัน เด็กหญิงกิตติยา มโนยศ กล่าวว่า "การเรียนนั้นสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ถ้าผู้เรียนมีความสนใจและมีความต้องการที่จะเรียน ไม่จำกัดเฉพาะในชั้นเรียนหรือกับคุณครูเท่านั้น หนูสามารถไปเรียนรู้กับลุง ป้า พ่ออู๋ แม่อู๋ในหมู่บ้านได้ และยังสามารถไปสร้างรายได้ให้กับตนเองอีกด้วย"

จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ทั้งจากนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้รู้และครูในโรงเรียน ทำให้รู้ว่าความจริงนั้นครูสามารถจัดการเรียนการสอนตามแนวการปฏิรูปได้เป็นอย่างดี ถ้ามีความเข้าใจ มีความมั่นใจ มีความพร้อมในการพัฒนาตนเอง ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร มีผู้ชี้แนะที่ตนเองยอมรับและศรัทธา มีการวางแผนบริหารงานที่ดี ความเป็นกัลยาณมิตรในองค์กร และชุมชนมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในการจัดการศึกษา มีจุดประสงค์เดียวกันคือพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง สามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุข เมื่อทุกฝ่ายรวมกันเป็นหนึ่งเดียว แล้วการจัดการศึกษาก็ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปแน่นอน

จากการประเมินความพร้อมของครูพร้อม ทุกช่วงชั้นปรากฏว่าช่วงชั้นที่ 1 ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 ยังไม่กล้าตัดสินใจร่วมงานวิจัย ยังต้องศึกษาเรียนรู้อยู่มาก ครูสับสนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยังเน้นเนื้อหาในหลักสูตรแกนกลาง สาเหตุเพราะชุมชนต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ทักษะพื้นฐานมากกว่า คือ ต้องการให้อ่านออก เขียนได้ก่อน แล้วจึงค่อยสอนสาระเพิ่มเติมทีหลัง

ส่วนช่วงชั้นที่ 2 ครูและนักเรียนมีความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ ผู้ปกครองบางส่วนไม่เข้าใจ ไม่เห็นด้วยกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูป ครูชาวบ้านไม่เสียสละเวลามาสอนตามแผนงานที่ได้ตกลงร่วมกันไว้ ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนใหม่โดยให้นักเรียนไปเรียนรู้นอกเวลา ที่บ้านของผู้รู้เอง แล้วมาขยายผลให้เพื่อน ๆ ในชั้นต่อไป การวิจัยช่วงชั้นที่ 2 ประสบความสำเร็จนักเรียนสามารถขยายผลสู่ชุมชน เป็นที่ยอมรับในชุมชน จะเห็นได้ว่าหลักสูตรท้องถิ่นและหลักสูตรแกนกลางสอนควบคู่กันได้แต่ต้องใช้เวลามาก ครูไม่พอเพียง จึงจำเป็นต้องใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งทำให้นักเรียนได้รู้หลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกัน มีความกล้าตัดสินใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักรักและหวงแหนสิ่งที่ดีงามในท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

ปัญหาอุปสรรคที่ผู้ปกครองนักเรียนไม่เข้าใจ ไม่เห็นด้วยในการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม ทางโรงเรียนได้แก้ปัญหาโดยให้ครูที่ชุมชนให้ความเคารพนับถือ และศรัทธาไปพบปะชี้แจงวัตถุประสงค์ สร้างความรู้ ความเข้าใจกับผู้ปกครองของนักเรียนเป็นการส่วนตัว ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหานั้นลงได้เป็นอย่างดี

บทที่ 5

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน และการติดตามประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้

จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 2 ช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5 รวม 4 ชั้นเรียน ในภาคเรียนที่ 1 ของปีการศึกษา 2547 ซึ่งโรงเรียนบ้านทุ่งหลวงเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีครูสอนไม่ครบชั้นเรียน ครูที่สอนในช่วงชั้นที่ 2 ต้องสอนรวมชั้น คือชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 มีครูประจำชั้นเพียง 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษารับผิดชอบการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ทั้ง 2 ชั้น ซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระครูสายปฏิบัติการ และทำให้ทราบปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินการจัดการเรียนรู้สามารถให้คำแนะนำ/ปรึกษา ช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันทั่วทั้งที่และตลอดเวลา

ผลจากการจัดกิจกรรม

จากประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ทำให้ทราบว่าหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในเขตชนบทพื้นที่ราบ อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย สามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่สามารถปฏิบัติได้ และส่วนที่ไม่สามารถปฏิบัติได้ ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละส่วน ดังนี้

1. ส่วนที่สามารถนำไปปฏิบัติได้

หลักสูตรสถานศึกษาที่สามารถนำไปปฏิบัติได้มีเพียงร้อยละ 70 แต่ก็ยังต้องมีการปรับปรุงแก้ไข และเติมเต็ม ดังนี้

1.1 วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเขตชนบทพื้นที่ราบ อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย ที่กล่าวว่า "มุ่งมั่นจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ครอบคลุม ท้าถึงและมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา" นั้น ควรเพิ่มเติมในส่วนของการมีส่วนร่วมของชุมชนเข้าไปด้วย เนื่องจากการกระจายอำนาจได้ให้สิทธิแก่ชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติก็ได้กำหนดนโยบายให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามความต้องการของชุมชน การจัดการศึกษานั้นต้องระดมทรัพยากรในท้องถิ่นทั้งด้านแหล่งเรียนรู้ที่มีในท้องถิ่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ในขณะเดียวกันควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนไม่ลืมวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจ และต้องการสืบสานวัฒนธรรมเหล่านั้นไว้ ดังนั้น วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษาจึงควรมีการเพิ่มเติมดังนี้

กำหนดไว้เดิม "มุ่งมั่นจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ครอบคลุม ทัวถึงและมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา"

ส่วนเพิ่มเติม "ร่วมประสานชุมชน และดำรงวัฒนธรรมไทย"

1.2 พันธกิจของหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเขตชนบทพื้นที่ราบ อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย

กำหนดไว้เดิม

- ส่งเสริม สนับสนุนการให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย
- พัฒนาผู้เรียนให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา โดยเน้นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
- ปรับปรุงระบบบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เสริมสร้างความเข้มแข็งและความทันสมัย เน้นการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายให้แก่องค์กรทุกระดับ
- ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพภายใน

ส่วนเพิ่มเติม

- ส่งเสริม สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการติดตาม การประเมินคุณภาพ และการประชาสัมพันธ์สถานศึกษา

การเพิ่มเติมในส่วนของการเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม การประเมิน คุณภาพ และการประชาสัมพันธ์สถานศึกษานั้น เพื่อให้ชุมชนได้เข้ามารับรู้ สภาพปัญหา อุปสรรค วิธีการดำเนินงาน และผลสำเร็จของสถานศึกษาด้วย เพราะจะได้นำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนดำเนินงานพัฒนาครั้งต่อไป ซึ่งจะเป็การสร้างควมตระหนักในการเป็นเจ้าของในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน

1.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเขตชนบทพื้นที่ราบ อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย

กำหนดไว้เดิม เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม จึงกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน ดังนี้

- มีระเบียบวินัย มีนิสัยรักความสะอาด มีความรับผิดชอบ มีความเสียสละ และตรงต่อเวลา
- มีความซื่อสัตย์ ขยัน อดทน มีวินัย

- มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม
- มีนิสัยรักการทำงาน มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต
- มีความกตัญญู รู้คุณค่าผู้มีพระคุณ
- มีสุขภาพดี ไม่เสเพลสิ่งเสพลิตทุกประเภท
- รักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง

ส่วนเพิ่มเติม - การยอมรับซึ่งกันและกัน

จะเห็นได้จากที่นักเรียนได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน พี่ ๆ ยอมรับความรู้ ความสามารถของน้อง ๆ มาเรียนรู้จากน้อง ๆ ด้วยความเต็มใจ มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งคุณลักษณะของผู้เรียนเช่นนี้ถือได้ว่าเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สำคัญของการเรียนรู้ที่สามารถสนองกับการปฏิรูปการศึกษาที่ทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญเช่นกัน

1.4 สาระการเรียนรู้เพิ่มเติม ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในเขตชนบทพื้นที่ราบ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ซึ่งได้กำหนดไว้ทั้ง 8 สาระ และทั้ง 2 ช่วงชั้น มีรายละเอียดดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1

ไม่สามารถจัดกิจกรรม การเรียนการสอนในสาระเพิ่มเติมได้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นช่วงเปิดเรียนภาคเรียนที่ 1 ครูผู้สอนจึงต้องเน้นให้นักเรียนอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น ซึ่งเป็นความต้องการของผู้ปกครอง และชุมชน จึงต้องสอนในส่วนที่เป็นสาระแกนกลางก่อนเพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ต่อไป แต่ในบางสาระก็สามารถนำมาสอนแบบบูรณาการได้เช่นกัน

ในหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนในเขตพื้นที่ราบ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สาระเพิ่มเติมที่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมี ดังนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ - สารรอบตัว : ของเล่นพื้นบ้าน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม - ภูมิศาสตร์ : รักรัสิ่งแวดล้อม

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี - งานประดิษฐ์ : ฉันทาได้

โดยครูผู้สอนร่วมกันผู้รู้ในชุมชนมาจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งสามารถนำมาบูรณาการกันได้อย่างดี และยังสามารถนำไปบูรณาการกับสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาเพิ่มขึ้นอีก 1 สาระ ดังนั้นในส่วนของสาระการเรียนรู้จึงควรเพิ่มเติม ดังนี้

ส่วนเพิ่มเติม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา - การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย :

การละเล่นพื้นบ้าน

ปัญหาที่ไม่สามารถจัดการเรียนรู้ - แม่ไม่มีมวยไทย ตามที่หลักสูตรกำหนดให้ นั่น เพราะในชุมชนบ้านทุ่งหลวงและบ้านศิริราษฎร์ที่เป็นเขตบริการของโรงเรียนและเป็นที่ตั้งของ โรงเรียนไม่มีองค์ความรู้ และผู้รู้ในเรื่องแม่ไม่มีมวยไทย จึงไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้

ช่วงชั้นที่ 2

ในหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้กำหนดไว้ในช่วงชั้นนี้ สามารถจัดกิจกรรมการเรียน การสอนได้เกือบทุกสาระการเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

- การอ่าน : ร่วมใจศึกษา อ่านเรื่องสั้นจากนิทานพื้นบ้าน
- การเขียน : บันทึกสั้น ๆ และเรียงความจากนิทานพื้นบ้าน
- การฟัง การพูด : คำว จ้อย ซอ ง่าย ๆ ได้
- การใช้ภาษา : การใช้ภาษาสื่อความหมายได้ (กิจกรรมภาษาพื้นบ้านวันละคำ)
- วรรณคดีและวรรณกรรม : นิทานพื้นบ้าน

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

- การดำรงชีวิตของพืช : สมุนไพรในท้องถิ่น
- อาหารและสารอาหาร : ประโยชน์สารอาหารจากอาหารพื้นบ้าน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

- หน้าที่พลเมือง : บทบาทหน้าที่ สังคมและวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

- นาฏศิลป์ : การฟ้อนเล็บ ฟ้อนเจืว

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

- การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค : อาหารพื้นบ้าน

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

- งานบ้าน : ของกินบ้านเฮา
- งานประดิษฐ์ : ลองทำดู
- งานอาชีพ งานเกษตร : พืชบ้านเฮา
- เทคโนโลยี : ข้อมูลบ้านเฮา

สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ครูผู้สอนจำเป็นต้องสอนในสาระแกนกลาง ก่อน จึงไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสาระเพิ่มเติมได้

การจะเพิ่มเติมสาระการเรียนรู้ใดบ้างนั้นต้องคำนึงถึงศักยภาพของชุมชนด้วย ว่ามีความพร้อมทั้งแหล่งเรียนรู้ องค์กรความรู้ วัสดุอุปกรณ์ ผู้รู้ในท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วยหรือไม่ เพราะในแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกัน จึงควรศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชนก่อนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.5 เวลาเรียน ในหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในเขตชนบทพื้นที่ราบ อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย ได้กำหนดเวลาเรียนของทั้ง 2 ช่วงชั้น ช่วงชั้นละ 1,000 ชั่วโมง จากการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนการสอนพบว่าเวลายังไม่เหมาะสมควรมีการปรับเปลี่ยน ดังนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้	เดิม				ใหม่			
	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2	
	พื้นฐาน	เพิ่มเติม	พื้นฐาน	เพิ่มเติม	พื้นฐาน	เพิ่มเติม	พื้นฐาน	เพิ่มเติม
ภาษาไทย	220	60	155	60	240	60	175	60
คณิตศาสตร์	180	20	160	20	180	20	160	20
วิทยาศาสตร์	56	24	121	39	56	14	121	39
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	60	20	60	30	60	15	80	30
สุขศึกษาและพลศึกษา	74	6	60	15	74	6	70	15
ศิลปะ	60	20	60	20	70	20	60	25
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	60	20	60	20	70	20	70	30
ภาษาต่างประเทศ	30	10	30	10	30	5	35	10
รวมทุกกลุ่มสาระ	740	180	706	214	780	160	771	229
	920		920		940		1,000	
รวมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	80		80		60		100	
- กิจกรรมแนะแนว	20		20		20		20	
- กิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม	20		20		20		20	
- กิจกรรมตามความสนใจ	20		20		-		40	
- กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี / ยุวกาชาด	20		20		20		20	
รวมทั้งสิ้น	1,000		1,000		1,000		1,100	

หมายเหตุ : ตัวหนาเป็นการปรับเปลี่ยน

1.6 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ในช่วงชั้นที่ 1 นั้น ความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน ต้องการให้ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นเพิ่มขึ้น และให้ลดในส่วนของกิจกรรมตามความสนใจน้อยลง โดยให้นำกิจกรรมตามความสนใจนั้นนำไปบูรณาการในสาระต่าง ๆ

ในช่วงชั้นที่ 2 ให้เพิ่มกิจกรรมตามความสนใจมากขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้สาระอื่น ๆ มาจัดการเรียนรู้ในรูปของการบูรณาการตามความสนใจของผู้เรียนได้ ทั้งยังควรจัดให้เพิ่มเวลาในสาระเพิ่มเติมให้มากขึ้นด้วย

สาระการเรียนรู้ที่ไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ

สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เนื่องจากครูผู้สอนจำเป็นต้องสอนในสาระแกนกลางก่อน แต่ในสาระเพิ่มเติมของหลักสูตรนั้นต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้การจัดทำโครงการคณิตศาสตร์ ซึ่งครูผู้สอนจะดำเนินการเรียนการสอนในเวลาต่อไป

2. ส่วนที่ไม่สามารถปฏิบัติได้

ส่วนที่ไม่สามารถปฏิบัติได้มีร้อยละ 30 ซึ่งมีปัจจัยที่ทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ ดังนี้

2.1 หลักสูตรสถานศึกษา

จากประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนบ้านทุ่งหลวงทำให้ทราบว่าหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในเขตชนบทพื้นที่ราบ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ในระยะที่ 1 นั้นกำหนดไว้กว้างเกินไป ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง แม้ว่าหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำนั้นจะมาจากความต้องการของชุมชนเองก็ตาม เนื่องจากสภาพแวดล้อม ศักยภาพของครูในโรงเรียน องค์กรความรู้ในท้องถิ่น ผู้รู้ในท้องถิ่น วัสดุอุปกรณ์ ระยะเวลา ความสะดวกในการเดินทางของนักเรียนไปแหล่งเรียนรู้และผู้รู้ รวมถึงการเดินทางมาให้ความรู้ของผู้รู้ด้วย ซึ่งแต่ละโรงเรียนนั้นมีความแตกต่างกัน ไม่สามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษารวมกันได้

ดังนั้นหลักสูตรสถานศึกษาที่นำมาทดลองปฏิบัติจึงไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ทั้งหมด

2.2 องค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน องค์กรส่วนท้องถิ่น วัสดุอุปกรณ์ ระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอน ความสะดวกและความปลอดภัยในการเดินทางของนักเรียนและผู้รู้ในการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน เป็นต้น ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียด ดังนี้

2.2.1 ครู ซึ่งแบ่งเป็นครูในโรงเรียนและครูชาวบ้าน โดยแต่ละส่วนไม่สามารถจัดการเรียนการสอน เนื่องจากมีปัญหา/อุปสรรค ดังนี้

(1) **ครูในโรงเรียน** มีจำนวนไม่เพียงพอ ไม่มีวิธีการสอนที่หลากหลาย และยึดติดกับเนื้อหาแกนกลางมากเกินไป ไม่กล้าเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนการสอน กลัวว่า จะเป็นการเพิ่มภาระงานให้กับตนเองมากขึ้น ไม่ปรับวิสัยทัศน์ของตนเองยังยึดติดกับระบบเดิมที่ ต้องรอการสั่งการจากหน่วยงานเหนือขึ้นไปก่อนจึงจะกล้าลงมือปฏิบัติตาม ทั้งยังมีความคิดว่าการ จัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของทางโรงเรียนเท่านั้น ไม่ยอมรับความรู้ ความสามารถของผู้รู้ในท้องถิ่น

(2) **ผู้รู้ในท้องถิ่น** ไม่สามารถสละเวลามาจัดการเรียนการสอนตามที่ได้ ร่วมกันวางแผนไว้ เนื่องจากต้องไปประกอบอาชีพหรือจากสุขภาพไม่แข็งแรง เนื่องจากผู้รู้ส่วน มากเป็นผู้สูงอายุ ทำให้การเรียนการสอนไม่สามารถดำเนินการได้ และก็ไม่สามารถจัดการเรียน การสอนนอกเวลา รวมทั้งนอกโรงเรียนด้วย ซึ่งนับว่าเป็นอุปสรรค/ปัญหาที่สำคัญยิ่ง

2.2.2 นักเรียน ไม่มีความสนใจ ไม่มีความกระตือรือร้น ไม่มีความรับผิดชอบใน ตนเอง ไม่เป็นผู้ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ และไม่เห็นความสำคัญขององค์ความรู้และผู้รู้ในท้องถิ่นของตนเอง ไม่มีความตระหนัก ภาควิชาในท้องถิ่น วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของตนเอง และที่สำคัญไม่ได้ ปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง

2.2.3 ผู้ปกครองนักเรียน ไม่มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ และไม่อำนวยความสะดวก ในการเรียนรู้ของนักเรียน ไม่เห็นความสำคัญขององค์ความรู้ที่มีในท้องถิ่นของตน ยังยึดติดกับ เนื้อหา และการจัดการศึกษาในระบบเดิม จึงต้องการให้ทางโรงเรียนสอนแต่เฉพาะเนื้อหา แกนกลางเท่านั้น

2.2.4 องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ไม่มีความรู้ ความเข้าใจการกระจายอำนาจที่ ได้ให้สิทธิและอำนาจหน้าที่ให้ท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้ ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง และไม่เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาเท่าที่ควร ไม่รู้วิธีในการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัด การศึกษาว่าตนเองจะเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างไร จะเข้ามาให้การสนับสนุนได้อย่างไรจึงจะ สามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างถูกต้องประสงค์หรือ ถูกเป้าหมาย

2.2.5 วัสดุอุปกรณ์ ไม่เพียงพอกับความต้องการ หรือบางครั้งไม่สามารถจัดหา ได้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น หรือฐานะทางครอบครัวของนักเรียนยากจนไม่สามารถจัด หาให้กับนักเรียนได้ ซึ่งวัสดุบางอย่างมีราคาแพงหรือจัดหาได้ยาก จึงไม่สามารถจัดการเรียนการ

สอนได้ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้ และวัสดุ / งบประมาณที่ทางโรงเรียนได้รับการจัดสรรน้อยหรือไม่ตรงกับความต้องการของครูผู้สอน

2.2.6 ความสะดวก/ปลอดภัยในการเดินทางไปเรียนรู้ของนักเรียน ครูผู้สอนทั้งครูในโรงเรียนและครูในท้องถิ่นไม่กล้านำนักเรียนออกไปนอกโรงเรียน เพราะไม่มียานพาหนะในการขนย้ายนักเรียนที่ปลอดภัยพอ หรือครูในท้องถิ่นไม่สะดวกในการเดินทางมาจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนในโรงเรียน จึงเป็นปัญหา /อุปสรรคทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนแม้ว่าจะได้ตกลงวางแผนร่วมกันไว้

แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น ต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ที่จะนำหลักสูตรสถานศึกษาไปจัดการเรียนการสอนได้จริง และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนมีศักยภาพเพียงพอ ซึ่งแต่ละส่วนมีเงื่อนไข/ปัจจัย ดังนี้

1. หลักสูตรสถานศึกษา

ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นที่สำคัญผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำ เช่น คณะครูในโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน องค์กรส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งทุกฝ่ายต้องรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษา ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความตระหนักในการเป็นเจ้าของร่วมกัน มีความคิดเป็นหนึ่งเดียวในการจัดการศึกษา การแสดงความคิดเห็นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาต้องยึดหลักของความเป็นจริงที่สามารถปฏิบัติได้ ไม่ใช่แต่ละฝ่ายเสนอแต่ความต้องการ ความคิดเห็น โดยไม่มีแนวทางในการนำไปปฏิบัติ ไม่มีองค์ประกอบที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาต้องคำนึงถึงศักยภาพของครูผู้สอนทั้งในโรงเรียนและในชุมชน แหล่งเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ นักเรียน ความสะดวกและปลอดภัยของผู้สอนและผู้เรียน องค์กรส่วนท้องถิ่นที่จะมาช่วยสนับสนุนด้านงบประมาณต่าง ๆ

2. องค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแต่ละองค์ประกอบควรมีเงื่อนไข ดังนี้

2.1 ครูในโรงเรียน ต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติใหม่ พัฒนาตนเองให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงกับระบบการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นมากขึ้นเปิดโอกาสให้โรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามศักยภาพของตนเองและชุมชนมากขึ้น ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสามารถเข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาร่วมกัน ไม่ใช่เป็นหน้าที่ของโรงเรียนแต่เพียงฝ่าย

เดียว รวมทั้งมีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบ ไม่ยึดติดกรอบเดิม ๆ ที่ต้องจัดการเรียนรู้เหมือน ๆ กันทุก ๆ โรงเรียน และยึดครูเป็นศูนย์กลางอีกต่อไป และการจัดการเรียนรู้นั้นสามารถจัดได้หลายระบบ เช่น นอกระบบ และตามอัธยาศัยได้ด้วย รูปแบบการจัดการเรียนการสอนสามารถนำมาบูรณาการได้หลายสาระ เพื่อลดความซ้ำซ้อน และลดภาระในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากครูมีจำนวนไม่เพียงพอ ครูแต่ละคนจึงต้องสอนหลาย ๆ สาระการเรียนรู้ จึงสามารถแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการ ซึ่งควรมีเตรียมการสอนล่วงหน้าโดยต้องศึกษา วิเคราะห์หลักสูตร ศักยภาพของครู ของชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุก ๆ ฝ่าย ครูต้องตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเองว่า ถ้าครูมีความพร้อมและมีความกล้าพอที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามสภาพแวดล้อม และองค์ประกอบอื่นที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้แล้วก็ไม่เป็นการยากหรือเพิ่มภาระในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้นแต่อย่างใด

2.2 ผู้รู้ในท้องถิ่น ต้องมีความพร้อมที่จะเสียสละเวลา พร้อมทั้งจะถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้เรียน มีความภาคภูมิใจในองค์ความรู้ ความสามารถของตนเอง และตระหนักในความสำคัญขององค์ความรู้ที่ตนเองมีอยู่

2.3 นักเรียน ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง มีความสนใจกระตือรือร้น มีความรับผิดชอบในตนเอง ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ มีความตระหนักว่าการเรียนรู้นั้นสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่นได้ และที่สำคัญคือ การยอมรับความรู้ ความสามารถซึ่งกันและกัน มีความตระหนัก ภาคภูมิใจในท้องถิ่น วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของตนเอง

2.4 ผู้ปกครองนักเรียน มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน ประสานมือกับทางโรงเรียนในการแสดงความคิดเห็น ความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นลูกหลานของตนเอง ติดตามการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2.5 องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ต้องมีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา พร้อมทั้งเรียนรู้วิธีในการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาว่าตนเองจะเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างไร และจะเข้ามาให้การสนับสนุนได้อย่างไรจึงจะสามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างถูกต้องประจักษ์หรือถูกเป้าหมาย มีโครงการในการระดมความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้เข้ามาช่วยกัน เพราะการศึกษาไม่ใช่เป็นหน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเท่านั้น รวมทั้งมีสิทธิในการแสดงความต้องการ การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ เข้ามามีส่วนรับผิดชอบ พัฒนา ประเมิน ตรวจสอบ และควรเข้าร่วมแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นกับการจัดการเรียนการสอนของ

โรงเรียนในพื้นที่การปกครองที่ตนเองรับผิดชอบ เนื่องจากการกระจายอำนาจได้ให้สิทธิและอำนาจหน้าที่ให้ท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้

2.6 วัสดุอุปกรณ์ ในการจัดการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงวัสดุ/อุปกรณ์ที่สามารถหาได้ง่ายในท้องถิ่น และมีราคาถูกที่ผู้ปกครองนักเรียนสามารถให้การสนับสนุนได้ หรือครูผู้สอนต้องมีการวางแผนในการผลิตหรือเตรียมไว้ก่อนล่วงหน้า เช่น ปลูผัก เลี้ยงสัตว์ไว้ก่อนจนผลผลิตเพียงพอกับความต้องการจึงนำมาจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

ในการแก้ไขปัญหา/อุปสรรคที่เกิดขึ้น ทุกฝ่ายจึงควรเข้ามาระดมความคิดที่จะหาแนวทางปฏิบัติที่สามารถแก้ไขปัญหา/อุปสรรคนี้ได้ เช่น การระดมแหล่งทรัพยากรต่าง ๆ การจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณสำหรับวิทยากรภายนอกของสถานศึกษา เป็นต้น

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาแนวทางและกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการศึกษาวิจัยของชุมชน ในเขตชนบทพื้นที่ราบ ระยะที่ 2 : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านทุ่งหลวง ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยได้ทำการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5 รวม 4 ชั้นเรียนนั้น พบว่า หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการศึกษาวิจัยของชุมชน ในเขตชนบทพื้นที่ราบ ระยะที่ 1 นั้น สามารถนำไปปฏิบัติได้เพียงร้อยละ 70 เท่านั้น ส่วนร้อยละ 30 ที่เหลือไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ ในส่วนที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ก็ยังคงมีการปรับ เพิ่มเติม และแก้ไขในบางส่วน เช่น วัสดุทัศนั พันธกิจ สารการเรียนรู้เพิ่มเติมในส่วนที่เป็นความต้องการของท้องถิ่น และเวลาเรียน เป็นต้น ดังนั้นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของแต่ละโรงเรียนจึงต้องให้โรงเรียนร่วมกับชุมชนแต่ละแห่งเป็นผู้ดำเนินการจัดทำเอง จึงจะสามารถนำหลักสูตรสถานศึกษาไปปฏิบัติได้ทั้งหมด และในการพัฒนาหลักสูตรของแต่ละสถานศึกษานั้นต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยว่าสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงหรือไม่

ครูต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติยอมรับการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน มีการปรับกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามสิ่งแวดล้อมและปัจจัยต่าง ๆ ที่เอื้อในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน จากกรณีที่โรงเรียนบ้านทุ่งหลวงมีข้อจำกัดในจำนวนของครู แต่ครูก็ได้ปรับกระบวนการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระ ได้มีการวางแผนร่วมกันระหว่างครูและผู้รู้ในชุมชน ก็สามารถจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี โดยไม่ได้เป็นการเพิ่มภาระมากขึ้นกว่าเดิมแต่อย่างใด

นักเรียนมีกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบ ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และมีความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี เกิดการรับชมซึ่งกันและกัน เกิดความตระหนักว่าการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ทั้งยังสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันได้อีกด้วย เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น และวัฒนธรรมของตนเอง ทั้งยังเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนคนอื่น ๆ ด้วย

องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีความรู้ ความเข้าใจในการกระจายอำนาจที่กำหนดสิทธิอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษา เข้ามามีส่วนในการเป็นเจ้าของในการจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษา เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหา/อุปสรรคที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

แนวทางและกระบวนการจัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนแต่ละชุมชนนั้น อาจ会有ความแตกต่างหรือเหมือนกับของโรงเรียนบ้านทุ่งหลวง ขึ้นอยู่กับศักยภาพของชุมชน และของโรงเรียน ซึ่งศักยภาพของชุมชนนั้นรวมถึงสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเชื่อ เศรษฐกิจ ผู้นำชุมชน และผู้ปกครองนักเรียน ส่วนศักยภาพของโรงเรียน หมายถึง ศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน

สถานศึกษาแต่ละแห่งมีองค์ประกอบหรือความพร้อมของแต่ละองค์ประกอบแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมของแต่ละองค์ประกอบก่อน ซึ่งการเตรียมความพร้อมของแต่ละองค์ประกอบนั้นอาจมีความแตกต่างกันไป แต่ทุกองค์ประกอบสามารถได้รับการพัฒนา สนับสนุน และส่งเสริมให้มีความพร้อมได้ เช่น ถ้าผู้บริหารยังไม่ปรับเปลี่ยนทัศนคติ ไม่มีความรู้ ความเข้าใจการปฏิรูปการศึกษา ก็ต้องเตรียมความพร้อมโดยการไปเข้ารับการอบรมสัมมนาเสริมความรู้หรือไปศึกษาดูงานก่อน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงกำหนดให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลโดยยึดหลักการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง เพื่อให้สถานศึกษามีอิสระ มีความเข้มแข็งในการบริหาร ให้มีความคล่องตัว รวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการกระจายอำนาจได้ให้สิทธิและอำนาจแก่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามความต้องการของท้องถิ่น แต่ในการปฏิบัตินั้นระบบการปฏิบัติงานต่าง ๆ ยังไม่ได้เอื้อต่อการจัดการศึกษา ยังมีระบบบางระบบที่เป็นปัญหาและอุปสรรคที่ควรปรับ เพื่อให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษามีประสิทธิภาพตรงกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยเฉพาะในเรื่องของการระดมทรัพยากร การจัดหารายได้ที่จะมาสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แหล่งที่มาของงบประมาณของสถานศึกษานั้นมีได้หลายทาง ดังนี้

1. จากงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร
2. จากชุมชน เช่น องค์กรเอกชน หน่วยงานต่าง ๆ และกองทุนต่าง ๆ ในชุมชน เป็นต้น

3. จากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดการศึกษาในท้องถิ่นโดยตรง

แต่ระบบในการได้มา และการใช้จ่ายของงบประมาณต่าง ๆ นั้น สถานศึกษาก็ต้องมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นเช่นกัน เพราะจะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินทั้งในช่วงก่อนใช้ ระหว่างใช้ และหลังใช้ ซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคที่สถานศึกษาและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นน่าจะปรับระบบการใช้จ่ายงบประมาณให้มีสะดวกและมีประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาให้มากที่สุด เช่น ให้ทางองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีโครงการเผยแพร่ความรู้/ฝึกประสบการณ์ด้านอาชีพให้แก่กับชุมชน และในขณะเดียวกันให้ทางสถานศึกษาจัดทำโครงการขึ้นรองรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนขึ้น เพื่อนำงบประมาณไปเป็นค่าตอบแทนวิทยากรภายนอก หรือเป็นค่าชดเชยของผู้รู้ในท้องถิ่นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนร่วมกับทางสถานศึกษา เพื่อเป็นการแก้ปัญหาที่ผู้รู้ไม่สามารถมาจัดการเรียนการสอนได้เนื่องจากต้องไปประกอบอาชีพ และยังแก้ปัญหาด้านวัสดุ อุปกรณ์ ความปลอดภัยในการเดินทางของนักเรียนและผู้รู้ในท้องถิ่นได้อีกด้วย

ภาคผนวก

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ นามสกุล นางสาวศรีสมร ใจผูก

วัน เดือน ปี เกิด 19 เมษายน 2501

ที่อยู่ปัจจุบัน 220 หมู่ 3 ตำบลริมกก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2516 มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเชียงรายวิทยาคม

พ.ศ. 2522 ประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง วิทยาลัยครูเชียงราย

พ.ศ. 2527 ปริญญาตรี วิชาเอกประถมศึกษา วิทยาลัยครูเชียงราย

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2522 ครูโรงเรียนบ้านสันทรายงาม อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

พ.ศ. 2526 - ปัจจุบัน อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนบ้านทุ่งหลวง อําเภอเมือง
จังหวัดเชียงราย

สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านทุ่งหลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ นามสกุล นายสมาน สมเพชร

วัน เดือน ปี เกิด 13 กันยายน 2499

ที่อยู่ปัจจุบัน 517 หมู่ 24 ตำบลรอบเวียง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2518	มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศิริมัตย์เทวี อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
พ.ศ. 2522	ประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง (เกษตร) วิทยาลัยครูเชียงราย
พ.ศ. 2525	ปริญญาตรี วิชาเอกประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2545	ปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา วิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2523	ครูโรงเรียนบ้านหนองลาว อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
พ.ศ. 2525	ครู 2 โรงเรียนบ้านโรงช้าง อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย
พ.ศ. 2529	อาจารย์ 1 โรงเรียนบ้านใหม่พัฒนา อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย
พ.ศ. 2539	ศึกษานิเทศก์ อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย
พ.ศ. 2540	อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนบ้านเวียงหวาย อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย
พ.ศ. 2542	อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนบ้านห้วยดง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
พ.ศ. 2543	อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนบ้านทุ่งหลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
พ.ศ. 2546	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งหลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านทุ่งหลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ นามสกุล นางสาวสุวรีย์ ฐิริโรจน์

วัน เดือน ปี เกิด 2 พฤศจิกายน 2498

ที่อยู่ปัจจุบัน 1005/10 ซอย 1 ถนนเจ็ดยอด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2515 มัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงราย

พ.ศ. 2521 ปริญญาตรี วิชาเอกวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พ.ศ. 2546 ปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา วิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2518 ครูโรงเรียนบ้านสันสลี อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

พ.ศ. 2523 อาจารย์ 2 โรงเรียนบ้านแม่สาด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

พ.ศ. 2541 อาจารย์ 3 โรงเรียนบ้านแม่สาด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

พ.ศ. 2545 อาจารย์ 3 โรงเรียนร่องบัววิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

สถานที่ทำงาน โรงเรียนร่องบัววิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ นามสกุล นางสาวลักษณ ใจสุข

วัน เดือน ปี เกิด 25 เมษายน 2502

ที่อยู่ปัจจุบัน 189/1 หมู่ 9 ตำบลรอบเวียง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2531 ปริญญาตรี วิชาเอกจิตวิทยาและการแนะแนว วิทยาลัยครูเชียงราย

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2522 ครู 1 โรงเรียนบ้านห้วยห้าง อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

พ.ศ. 2532 อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนบ้านทุ่งหลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านทุ่งหลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ นามสกุล นาง อำนวย ภิญโญ

วัน เดือน ปี เกิด 17 สิงหาคม 2501

ที่อยู่ปัจจุบัน 113/1 หมู่ 9 ตำบลรอบเวียง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2512 ประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนบ้านทุ่งหลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ประวัติการทำงาน

เจ้าของและผู้จัดการ ร้านรับซื้อผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ชื่อ "ส.อำนวย"

สถานที่ทำงาน ร้าน ส.อำนวย บ้านทุ่งหลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ นามสกุล นางสาวกร รินพล

วัน เดือน ปี เกิด 13 ตุลาคม 2505

ที่อยู่ปัจจุบัน 6 หมู่ 14 ตำบลรอบเวียง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2516 ประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนบ้านทุ่งหลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ประวัติการทำงาน

ประธานกลุ่มพัฒนาสตรี หมู่ 14 บ้านศิริราษฎร์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ นามสกุล นายพงษ์พันธ์ ต๊ะถา

วัน เดือน ปี เกิด 8 เมษายน 2504

ที่อยู่ปัจจุบัน 120 หมู่ 14 ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2514	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งหลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
พ.ศ. 2517	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนแม่ยาววิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
พ.ศ. 2521	มัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
พ.ศ. 2545	ปริญญาตรี วิชาเอกนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ประวัติการทำงาน

-	กรรมการหมู่บ้าน
-	สารวัตรกำนันตำบลแม่ยาว
พ.ศ. 2542	สารวัตรกำนันยอดเยี่ยม อันดับ 1 จังหวัดเชียงราย
-	รองประธานกรรมการการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยาว

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ นามสกุล นางพิสมัย พลาศรีย์

วัน เดือน ปี เกิด 4 พฤศจิกายน 2491

ที่อยู่ปัจจุบัน 47 หมู่ 17 บ้านคงเจริญ ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2501	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสันป่ายาง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
พ.ศ. 2517	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
-	ปริญญาตรี วิชาเอกประถมศึกษา วิทยาลัยครูเชียงราย

ประวัติการทำงาน

พ.ศ 2518	ครูโรงเรียนบ้านสันสลี อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
พ.ศ. 2523	อาจารย์ 2 โรงเรียนบ้านแม่สาด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
พ.ศ. 2541	อาจารย์ 3 โรงเรียนบ้านแม่สาด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
พ.ศ. 2545	อาจารย์ 3 โรงเรียนร่องบัววิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

สถานที่ทำงาน โรงเรียน ร่องบัววิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

การเผยแพร่ผลงาน

การเรียนรู้การสอนที่ผู้รู้เข้ามามีส่วนร่วม

น้องถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับพี่ ๆ ที่สนใจ

การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศกับเจ้าของภาษา

กระบวนการเรียนรู้โดยพี่สอนน้อง

กระบวนการเรียนรู้โดยเพื่อนสอนเพื่อน

กระบวนการเรียนรู้โดยผู้รู้ในชุมชน

